

p/8 ÎNVĂȚĂTURI PRESTE TOATE ZILELE

Alese pe scurt din multe dumnezeiești cărți
de folosința tuturor creștinilor.

Prepuse de pre limbă grecească pre limbă rumânească.

Carele sunt 7 tocmeale sufletești.

Întîi pentru dragoste cum să iubim unul pre altul.

Al doilea, pentru răutate, cum să le răbdăm cu mulțu-
mire cîte ne vin asupra. A treia, pentru să nu fim
iubitori de argint. A patra, pentru milostenie.

A cincea, pentru muzavirie, cum să nu muzavirim

mozavír (-ri), s. m. – Defăimător. – Var. *muzavir*. Megl. *muzuvir*. Tc. (arab.) *müzavir* (Șeineanu, III, 81;
Lokotsch 1526a), cf. ngr. μουζαβίρης. Sec. XVII, înv. – Der. *mozavirie* (var. *muzavirie*), s.
f. (calomnie): *mozaviri*, vb. (a calomnia); *mozavirnic*, adj. (calomnios). Cf. sp. *manzobre* (Corominas, III, 258).

pre nimenea. A șasea, pentru pocăanie.

pocăianie f. (vsl. *pokaianije*). *Vechi*. Pocăință. – Se scria și pocăanie, ort. sl. dar nu se pronunța de cît -aia.

A șaptea, pentru ispovedanie.

Otce naș [Tătăl nostru] cu tîlc. La închinarea Crucii.

La moartea omului. Pentru preoți.

Învățătura celor 10 porunci.

[în slavonă: Cu osîrdia ... și ... ieromonahului Melchi-
sedec egumenul sfintei ... Adormirii Maicii Domnului ...
În Cîmpulung, anul 1642]

TUTUROR BLAGOCESTIVILOR CREȘTINI, PACE MILĂ
ȘI BLAGOSLOVENIE DE LA DOMNUL DUMNEZEU ATOTȚIITORUL
POFTESC ȘI PRIESC.

Folosul acestor mici învățături, adevărat puține sunt iară așa ele sunt bune. Căci că cu învățăturile ne învățăm cum vom să ne înfrumusețăm sufletele noastre, și noi creștinii cum să ne ținem, de vom vrea să plăcem lui Dumnezeu Carele iubește și caută acestea ce grăiesc eu. Căci că vedem înlăuntru întru învățături cum s-au tocmnit mai nainte vremi bunătățile, cum casnicii Biruitorului și-au întemeiat casele, cum mulți oameni s-au tocmnit binelui adins eiși. Ci adevărat este că fieștece om după mintea lui și după prevederea lui care are, obrașenie [schimbare] ca aceea îi dă și Dumnezeu. Pentru aceea multe singurătăți din mici au crescut întru mărire, și iarăși alte multe din mari ce erau s-au pogorât întru micșorare, și încă au pierit și de tot. Așa-s tocmelile așa sunt și oamenii cei fără pricepere care s-au pogorât întru mari patimi, după judecarea Domnului cea dreaptă. p/11 Deci acestea toate văzîndu-le înțelepții, scrise în cărțile cele de învățătură, ei bagă minte în capetele lor și înțelepțează. Și fug de răutăți, fiindu-le frică să nu pață și ei cîte au pățit aceia care rău s-au tocmnit. Și iară și-aduc aminte de bunătăți, vrînd să afle și ei dar aproape lîngă Dumnezeu, ca și ceia ce s-au tocmnit de au aflat bine. Aceasta este folosința care iau înțelepții de la cărțile cele de învățătură. Pentru aceea mulți și mari dascăli s-au apucat de au scris învățături de treabă către toți creștinii.

Iară învățăturile acestea ele se află scrise pre limba grecească, carele nu le pot înțelege toți oamenii țării noastre ai vremii de acum. Iară noi ieromonah Melchisedec, igumen sfintei mănăstiri unde este hramul Uspeniei Precistei Bogorodițe [Adormirii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu], poftit-am și am nevoit de le-am scos pre limbă rumânească, ca să fie de treabă și de folos, nu numai celor ce știu, ci și celora proștii ce nu știu, carele sunt 7 învățături sufletești tocmai ca și cele 7 daruri, de folosința sufletească, carele eu văzîndu-le așa, nu am vrut să le las acoperite ca să nu mă arăt adins mineși p/12 iubitor, cum nu iubesc să se înfolosească și alții și le țin numai pentru mine. Ci am vrut să le tipăresc cu cheltuiala sfintei mănăstiri, și le-am scos afară la lumină, ca să le înțeleagă și mici și mari, cîți iubesc bunătatea sufletului lor. Ci această mică carte de învățătură are puțină învățătură și bună, cum am zis și mai sus cinstiților și blagosloviților de Dumnezeu creștinilor, carele cîți le veți citi și le veți asculta, voi veți lua mare bucurie și folos sufletelor voastre. Deci deși puțin preț ce veți

da, ca un bun dar dumnezeiesc bisericii dînd, spre cheltuiala și altor cărți care iară vor fi de treabă domniilor voastre, nu vă pară că vreun lucru pămîntesc trecător dobîndiți, ci adevărat ceresc dar și vistier. Căci că cum ar fi un neguțator care ar fi dobîndit o piatră de mult preț, care să plătească o mie de galbeni, și apoi vindea numai drept 10 galbeni, deci apoi de n-ar fi cumpărînd piatra aceea fieșcare înțelept, ar fi înșelîndu-se neguțatorul acela, și lui singur foarte i-ar părea rău mai pe urmă. Așijderea va să pață p/13 și cela ce dacă va afla cartea aceasta și nu o va cumpăra căreia cîntea-i este mică, iară destoinicia-i este foarte multă și mare. Căci că dă vedere oamenilor celor înțelepți încă și celor proști. Ci vă rog pre toți să o primiți cu dragoste și să aveți a citi în toată vremea, ca să vă puteți deschide ochii inimilor voastre să înțelegeți și cele mai nalte, că de este și mică iară este povață bună, căci că arată nouă calea la Ierusalimul cel de sus la împărăția cerului, unde locuiesc toți aleșii ai lui Dumnezeu. Aceea să o și dobîndim cu bună darea Domnului nostru lui Iisus Hristos, în vecie nesfîrșit, Amin.

Poftitorul de bine, vouă tuturor creștinilor, smeritul Melchisedec ieromonah igumen al Sfintei lavra Dlăgopolschîia.

Scrisoarea lui Neacșu din **Câmpulung** (1521) este cel mai vechi document ... în 29 - 30 iunie 1521 la **Dlăgopole** (numele slav al orașului **Câmpulung**-Muscel). ... o(t)**dlügopole** i pa(k) dau știre do(m)nietale za lukru(l) tu(r)čilo(r) kum amĭ ...

Tipăritu-s-a în tiparnea cea dintîi, v leat de la Nașterea lui Iisus Hristos, 1642, mesiația [luna] septembrie, 17 dnia [ziua]. p1/14

CUVINTE FOARTE DE FOLOS

și de treabă către toți creștinii, carele sunt
Șapte tocmeale, adică pentru dragoste,
Cuvînt întîi.

Iisus Hristos și Dumnezeuul tuturor, porunci întru ai Săi sfinți ucenici și apostoli și zise: Pacea Mea o dau vouă, și: Cum a trimis pe Mine Tatăl, așa și Eu pre voi. Duceți-vă de propovăduiți în toată lumea, și carele va crede și se va boteza, mîntui-se-va, iară cela ce nu va crede osîndi-se-va. Iară mai pe urmă de toate zise: Carele va iubi pe Mine, și învățăturile Mele va socoti, acela va merge întru împărăția cerului. Deci fraților, întîi și mai mare învățătură este dragostea, deci carele [p1v/15](#) are dragoste, acela este cu totul cu Dumnezeu, și niciodată rău nu are nici va avea, căci că singur Hristos a grăit: Cela ce locuiește întru Mine, Eu încă locuiescu întru dînsul, și iară: Oricarele are dragoste are și adevărînța. Sau carele este Hristos? Cum Singur grăiește: Eu sunt viața zice și adevărînța și pacea lumii.

Deci fraților, oricarele n-are dragoste către fratele său și către toți, acela nicicum nu este cu Dumnezeu, cum grăiește și apostolul Pavel: Fraților, de-mi voi da și trupul focului, și dragoste să n-aib, nici un folos nu-mi este, numai ce sunt ca un clopot ce răsună, de va arde neștine și trupul pentru numele lui Hristos, și dragoste să n-aibă cu fratele său nimic nu-i folosește. Și iară și Sfîntul Ioan Bogoslov grăiește întru Epistoliile sale: Dragilor, de va zice cineva că iubește pe Dumnezeu, iară pe fratele său urăște, acela mincinos este. Căci că de pre fratele tău carele-l vezi în toate zilele și în toată vremea de mănînci și bei cu dînsul nu-l [p2/16](#) iubești ci-l urăști; dară pre Dumnezeu Carele nu-L vezi cum vei putea să-L iubești; ci să știți că unul ca acela mincinos este și minciuni grăiește. Că și Domnul grăiește: Cela ce locuiește întru dragoste zice, acela întru Mine locuiește, și Eu întru dînsul, ci de ai dragoste cu lumea ai și cu Hristos, și de ai vrajbă cu cineva, tu și cu Dumnezeu ești învrăjbit, și încă: De nu veți avea dragoste, nici păcatele voastre nu vi le va ierta Dumnezeu, căci că Singur grăiește la Sfînta a Sa Evanghelie, la 6 Cap la Matei: De veți ierta oamenilor păcatele lor, ierta-va și Tatăl vostru Cel din ceruri greșalele voastre. Iară de nu veți ierta, nici Tatăl vostru nu va ierta ale voastre. Deci și voi de veți lăsa vrajba care aveți către frații voștri către creștini, și Dumnezeu o va ierta păcatele voastre, și veți fi dragi lui Dumnezeu, iară și voi de nu veți ierta pe vrăjmașii voștri, nici Dumnezeu nu o va ierta păcatele voastre, și încă nu numai căci nu o va ierta păcatele, ci încă o va băga și în munca cea de vecie, de veți locui cu

diavolul, și nu zic numai vouă ci încă și mie căci p2v/17 povestesc atîta către voi cît și către mine. Deci noi toți fraților rog pre dragostea domniilor voastre, să avem dragoste unul către altul, ca să aibă și Hristos către noi, că dacă nu vom avea dragoste orice bine de-am face tot este pierdută. Măcar milostenie, măcar ținere, măcar postire și pocăanie ori liturghie, măcar de-am muri și pentru Hristos, cum am zis mai sus, nici un folos nu ne este, că Hristos iară grăiește la Evanghelia Sa în 5 Cap la Matei, că: Oricine aduce prinosul său la biserică, și dacă-l duce acolo el își va aduce aminte cum are vrajbă cu cineva acela să nu-l ducă înlăuntru în biserică pînă nu va merge să se împace cu fratele său cu carele este învrăjbit, deci atunci să meargă să-și dea prinosul său preotului, drept aceea se cade fraților să avem dragoste către toți cum avem către prietenii, așa să avem și către vrăjmași, și mai vîrtos spre vrăjmașii să avem dragoste mai bună decît spre prietenii, căci că grăiește Hristos zicînd: De iubiți numai pre ceia ce iubesc pre voi, ce folos vă este? Iubiți vrăjmașii voștri, iubiți pre ceia ce urăsc pe voi, iubiți pre ceia ce batjocoresc pe voi. Deci de zice Hristos așa noi să facem de vom să fim cu Dînsul, și să moștenim împărăția Lui, așa rog pe domnia voastră să facem iară nu într-alt chip. Și acestea le grăiesc tuturor creștinilor, că să avem dragoste unul către altul. Iară preoților și lor mai mult le poruncește cum să fie toți cu totul smeriți ca și Hristos, și nicicum să nu grăiască cuiva împotriva vreun cuvînt, ca să se mărească cel preasfînt nume al Tatălui, și al Fiului, și al Duhului Sfînt, și încă ia să ascultați ce mai grăiește: Așa să lumineze lumina voastră naintea oamenilor, ca să vază oamenii lucrurile voastre cele bune, și să mărească pre Tatăl vostru Cel ce este în ceruri. Adică să facă preoții atîta bunătate și atîta smerenie și postire, și atîta milostenie, ca să-i vază mirenii, să mărească pe Domnul nostru și Dumnezeuul tuturor, căci că sunt deplin ai Lui ucenici și slugi și poslușnici, că noi preoții cești p3v/19 din ziua de astăzi, măcar întîi eu fiind acela, noi facem fără de cale cum nu se cade, în loc de lege, și de împlînzeală și de smerenie și de răbdare și de postire ce se cade să facem ca să vază creștinii și să mărească pe Domnul nostru Iisus Hristos, noi facem tot îndărăt și dăm vină creștinilor, de ne blestemă de-și pierd sufletele singuri, și noi ale noastre. Căci că în loc de smerenie care ne-a învățat Dumnezeu să facem, iară noi avem nerăbdarea și mîhnirea, care este singur lucrul diavolului, și în loc de ținere, noi avem nesăturarea de bucate și beția, care este pieirea sufletelor noastre de care grăiește apostolul Pavel: Bețivii și curvarii împărăția lui Dumnezeu nu vor moșteni, și în loc de milostenie, noi avem răpirea, și lăcomia, și în loc de plecare, noi avem mânia și trufia. Și de

vom petrece într-acestea munca cea de vecie vom să dobîndim, și întîi eu ocaanicul de mine carele sunt împreunător tuturor răutăților, urîtor, clevetic, **ocaianic**, -ă adj. (vsl. *okaianīnikū*. V. **caianic**). *Vechi*. Nenorocit, de plîns. – Scris și **ocaianic**. muzavir, p4/20 bețiv, urgisitor, nemilostiv, nemilosîrd, nerăbdător, trufaș, și alte toate cîte răutăți sunt în lume, singur eu toate le-am făcut. Pentru aceea rog pe dragostea domniilor voastre, să rugați pre Dumnezeu, ca să mă scoată din ceste răutăți și să-I fac voia Lui, ca să se mărească numele Lui cel preasfînt de mine, iară să nu se blesteme, căci că văzînd pe mine mirenii fiind preot și făcînd unele ca acelea ei mă blestemă și dau vină să facă și ei rău, căci că preoții sunt sarea cu care sară lumea, cum grăiește Hristos la Evanghelia Sa cea sfîntă: Voi sunteți zice sarea, ci de se va împuti sarea, apoi cu ce se va săra?

Sarea de se va face tot apă, apoi cu ce veți săra? Ci și noi de ne vom face apă care suntem sarea, de se sară cele sfînte de noi, unde veți afla sare? Și iară grăiește Hristos: Voi sunteți lumina lumii, ci acum de se va întuneca lumina, cît întuneric mult va fi, adică de suntem lumină noi preoții și de la noi veți să luați lumină ca să puteți umbla, iară noi ne-am întunecat, p4v/21 voi sunteți întunericul, de unde veți lua lumină, să umblați în lumină? Adică să mergeți către Dumnezeu, căci că Sfîntia Sa este lumina, și viață, și înviere, cum Singur grăiește: Eu sunt, zice, lumina lumii, și cine umblă în tuneric, nu știe unde întuneric n., pl. *e* (lat. *tenēbricus*, întunecat, întunecos [de unde s'a făcut **tinēric*, apoi, după *întunec*, s'a făcut tuneric, formă veche care se întrebuița după *de*, *din*, *în*, *întru* și *prin*], d. *tēnebrae* și *tenēbrae*, întuneric, de unde it. *tēnebra* și *tenēbra*, fr. *tēnēbres*, sp. *tinieblas*, înrudit cu **temus*, **temeris*, întuneric, *témere*, în mod temerar, scr. *tamas*, întuneric, vsl. *tīma*, de unde și *tīmīnica*, temniță). Lipsă de lumină, obscuritate, întunecime. Fig. Ignoranță, incultură. *Vechi* (după vsl. *tīma*). Imensitate, mare cantitate sau mulțime. Zece mii (Cp. cu *groază*). *Întunericile iadului*, mare întuneric. *E întuneric beznă* (și *pute a brînză*), e foarte întuneric (și *pute a brînză*, cum a răspuns stăpînului lui un Țigan care, în loc să deschidă oblonu și să se uite afară, deschisese dulapu cu mîncare). – Și unt- (ca *umpărat*, *umplu*, *umblu* față de *împ-*, *îmb-*).

merge, iară carele umblă în lumină, acela află lumina cea de viață, deci de așteptați de la noi preoții să luați lumină, care sunteți întunericul, iară noi ne-am întunecat, de unde veți lua lumină? Pentru aceea dragilor frații mei preoților, și toți oamenilor creștini, care țineți Legea Domnului Hristos, să ne întoarcem din beție să nu ne îmbătăm, căci că este mumă tuturor răutăților, și dintru dînsa se trage tot răul, și de în păcate și de în alte păcate carele am zis mai sus că am eu numai singur. Deci de va avea și vreunul din voi măcar unul dintr-acestea, și acela rogu-vă pentru dragostea lui Hristos, să ne întoarcem dintru tot sufletul, și cu toată inima și să facem cum zice prorocul David: Lasă-te zice de rău și fă bine, caută p5/22 pacea și o gonește de o fă, să ne lăsăm de rău și să facem bine, ca să descoasem păcatele cele vechi, și toate cum am zis. Să mîngîiem pe vrăjmașii noștri, și să avem către dînșii dragoste deplin, cum grăiește Hristos la Sfînta Evanghelia, la Ioan: Aceasta poruncesc vouă, ca să iubiți unul pre altul,

nu dragoste din buze, iară cu inima mînie, ci dintru tot sufletul cu inimă curată și neînvrăjbită, și să nu poftim nici să voim să pață vrăjmașul nostru rău, căci că de nu vom face dragoste așa, dragoste deplin nu este, și la Dumnezeu primiți nu suntem, căci că Dumnezeu grăiește: Oricine nu se va întoarce, să fie ca un cocon, nu va intra împărăția cerurilor, că singur Hristos luă un copil, și zise apostolilor: Oricine nu se va întoarce să fie ca coconul acesta, acela nu va moșteni împărăția cerurilor, Hristos grăi așa, dară cum va să fie aceasta? Ia ascultă adică orice om nu-și va schimba mintea lui cea rea care are spre vrăjmașul său, și să o facă bună așa ca mintea coconului, acela nu se va putea mîntui, căci că [cop5v/23](#) conul de răutate nu-și aduce aminte, într-acela chip ni se cade și nouă fraților să facem mintea noastră către vrăjmașii noștri, dacă ne iertăm și ne împăcăm să ne fie iertăciunea deplin și fără de vrajbă, și să-l iubim cu mult mai bine, de cum l-am iubit, ca să umplem cuvîntul Evangheliei și al lui Sfîntului Pavel: Unde va fi răutatea, acolo tot să mai prisosească darul, căci că Pavel era vrăjmaș lui Hristos, și ucenicilor Lui, iară el ducîndu-se la Damasc să-L spargă și să risipească pre apostoli și pre creștinii care propovăduiau numele lui Hristos, și așa ducîndu-se pre cale el orbi, și auzi dumnezeiescul glas zicîndu-i: Saule, Saule ce Mă gonești? Și așa dintr-aceea crezu întru Hristos, și acolo unde mergea să piarză și să risipească pre apostoli, el merse de propovădui numele lui Hristos, deci și noi fraților, cînd avem vreun vrăjmaș, și vom să-i facem rău, noi atunci să-i facem bine și să-i ajutăm, ca să ne ajute și nouă Dumnezeu, și să ne dea împărăția Sa, iară într-alt chip cum am zis mai sus, oriunde ce ne vom ruga [p6/24](#) și de vom face și milostenie, toate sunt pierdute, măcar preoți măcar mireni, încă și arhieriei, ori fiecare tot li se cade să fie deplin singur ca Hristos, smeriți milostivi, iubitori de Dumnezeu, milosîrzi, îndelung răbdători mult milostivi, și de alte de toate bunătățile, ca niște ucenici și chip ce au al arhierelui Hristos, iară nu vînzători ca Iuda, și nemilosîrzi, și nemilostivi, și năprasnici, și mînioși, ca mine ocaanicul de mine, că pre aceia pre toți îi osîndește Dumnezeu, cum grăiește apostolul: Să nu cumva să faceți alte răutăți într-alt chip dragi frații mei pentru Domnul nostru Iisus Hristos, ci să căutăm și să cugetăm cum grăiește Domnul, și acelea să facem, iară nu ale lumii carele sunt putrede și trecătoare, pentru carele vom să moștenim munca iadului, ci să facem cum învață pe noi Hristos, Carele a primit atîta batjocorituri pentru noi nedestoinicii, iară Sfîntia Sa Se ruga către Tatăl, și zicea: Nu le socoti lor acestea în loc de păcate, căci că nu știu ce fac, ci așa ni se cade și nouă să iertăm pe vrăjmașii noștri, ca să ne ierte [p6v/25](#) și nouă Domnul Dumnezeul nostru păcatele noastre.

AL DOILEA CUVÎNT, PENTRU RĂUTATEA SAU ISPITITURI.

Cum am grăit mai sus pentru dragoste, așijderea iară voi să vă povestesc pentru răutate, cînd vin către noi niscare răutăți, cade-se să le răbdăm, căci că și niscăi, niscaivă și niscavăi vechi și niscăre, niscarevă și nescăi, nescăre pron. indefinit (lat. *nescio qualis*, nu știu care. P. va, V. la-va). Fam. Oare-care, niște, ceva: *niscaï oameni, niscai mîncare*. – Se poate scrie și -aï-va, -are-va.

Hristos răbdă multe și mari răutăți, încă nu numai de oameni, ci și de diavolul, cînd Îl luă întru o măgură naltă și-I zise: De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi să se facă ceste pietre pîine, și într-alt loc pre aripa bisericii, iară Hristos îi zise: Pasă PĂSA², pers. 3 *pásă*, vb. I. Intrans. 1. (Înv.) A merge, a se duce.

de la Mine satana, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini, și Lui singur să-I slujești; și nu numai el diavolul, ci încă și oamenii. Deci dac-a primit Dumnezeu răutate ispită, cade-se și nouă să ne ispitim și să le răbdăm toate vitejește, ca niște ucenici p7/26 și slugi ale Sale ce suntem, și cînd vom răbda răutățile, atunci Dumnezeu ne va dăruî împărăția Sa cea de vecie, iară cînd nu răbdăm, ci blestemăm și nu ne întărim, atunci Dumnezeu ne gonește de la Sine și ne urăște, cum urăște vrăjmaș pe vrăjmaș, și vom lua și munca cea de vecie, cum o a luat și muierea lui Iov, că blestemase și nu răbdă ca Iov bărbatul ei, că le răbda vitejește patimile, și marea pe Dumnezeu, și-I mulțumea de toate de ce-i da Dumnezeu, pentru aceea Dumnezeu îl destoinicî cinstei Sale celei **destoinicesc** v. tr. (d. *destoinic*). *Vechi. Învrednicesc*.

cinstite și împărăției Sale, într-acela chip și nouă ni se cade să răbdăm, căci că Dumnezeu de multe ori trimite răutăți la om pentru binele lui iară el nu-l cunoaște. Dumnezeu Carele cunoaște toate și cele ce sunt și cele ce nu sunt, și cele ce vor să fie, știe și ce va să pață omul și prevede, că omul de nu va păți acea răutate, el sau se robește sau își pune avuția sau viața, sau să ucigă pe altul să-și piarză sufletul, și să bage în iad și pe altul. Pentru aceea Dumnezeu îl apără și cade în puțină p7v/27 răutate, ca să nu cază în cealaltă răutate mai mare. Și iarăși într-alt chip va, căci că Dumnezeu nu este vinuitor răului, nici va răul **va² vb. v. vrea²**

omului să piară vreodată, dar îl ispitește cu multe răutăți, iară el bine că de nu va niciodată să se întoarcă din păcatele sale, atunci alege bogate răutăți și acele le trimite la omul ca să-și aducă aminte de Dumnezeu și să se întoarcă. Iară cînd pate cineva răutăți, acela să știe că Dumnezeu îl iubește, căci că grăiește Pavel

pățesc v. tr. (lat. *pátio*, *patire* îld. *pátior*, *páti*, a suferi, înrudit cu vgr. *pásho*, *épathon*, sufer [!]; it. *patire*, sp. pg. *padecer*. V. **pasiune**, **patimă**, **apatie**). Sufer [!], mi se întâmplă neplăceri: *multe am pățit de atunci: m'am îmbolnăvit, m'a ars casa, m'a murit o vacă; am căzut din copac, dar n'am pățit nimica. A o păți, a și se întâmpla o neplăcere: a pățit-o hoțu, că l-a prins gardistu. Ce-ai pățit? ce minune s'a întâmplat: ce-ai pățit, zgîrcitule, de ești așa de darnic astăzi?! – În vest și **pat**, **pate**, **să pat**, **să pată** sau **să pață**.*

zicînd: De veți răbda răutățile, ca pre niște coconi vă socotește Dumnezeu. Ce tată este carele nu-și pedepsește pre fiul său? Iară de nu-l pedepsește, el îl ține ca pe un copil, iară nu ca pre un fecior, iară tatăl carele iubește pre fiul său el îl pedepsește ca să se învețe să facă bine. Într-acesta chip și Tatăl nostru cel din ceruri, pedepsește pre noi ca pre niște feciori ai Săi, ca să ne întoarcem, și să facem bine. Iară dacă nu vom nici atunci, ci petrecem întru uitare, și nicicum nu vom să ne întoarcem către Dînsul, atunci se izbîndește p8/28 cuvîntul prorocului David, unde grăiește, la 7 psalom: De nu vă veți întoarce, sabia Sa o va găti, și arcul Său va încorda și-l va găti, și întru dînsul va găti vasele morții. Și dacă nu ne vom pocăi, ci vom petrece în răutatea cea dintîi, atunci Dumnezeu ne ia viața, și ne bagă în munca cea de vecie, și iară pedepsește și pre cel drept, **DIRÉPT**, **-EÁPTĂ** adj. v. drept.

carele nu e nimic greșit, pentru ce? Ca să-l ispitească să vază, este biruitor bun au ba, și poate răbda patimile vitejește, au ba. Pentru aceea se cade cîte răutăți **AU** conj. v. *fie, ori, sau*.

ne vin asupra toate să le primim întru măriia lui Hristos, și să ținem trăpenia, ca **MĂRIE** s. (mai ales art.) domnie, înălțime, maiestate, (inv.) mărire, mărire. **терпение** = răbdare

și cînd ne-ar veni vreun bine, și niscare bogăție multă, cum grăiește Pavel: De pururea bucurați-vă, și fără de lene vă rugați, de toate mulțumiți. Și de multe ori se roagă omul să facă un lucru, și roagă pre Dumnezeu dintru tot sufletul și cu toată inima cum ca să-i ajute, și-i pare că acel lucru e bun. Deci așa rugîndu-se lui vine împiedicare și răutate de i se supără și-i pare rău, iară apoi pe urmă p8v/29 i-i bine de-i pare bine, și atunci își aduce aminte de mărește pe Dumnezeu, **Să scriem corect: mi-i, și-i, i-i, ni-i, vi-i, li-i**

și zice: De nu mi-ar fi venit această împiedicare n-aș fi dobîndit acest bine. Deci și Dumnezeu de multe ori dă unui om puțină patimă și împiedicare, ca să îi folosească pre alții mai mulți, și-i dă și în robie, ca iară să îi folosească pre alții mulți, cum robi și pe prorocul Daniil și pre cei 3 coconi la Vavilon, și se spăsiră mulți și se mări numele lui Dumnezeu, pentru dînșii. Și pre Iona-l aruncă în **SPĂSÍ** vb. v. *căi, ispăși, izbăvi, mântui, pocăi, purifica, răscumpăra, salva*.

mare și-l înghiți peștele, și iară-l scoase la pămînt sănătos, și se duse de propovădui la cetatea cea mare la Ninevia, și se întoarseră din periciune ce vrea să piară, iară el și în pîntecel peștelui cînta și marea pre Dumnezeu, și zicea: Strigai întru grija mea către Domnul Dumnezeul meu, și mă auzi. Într-acela chip

ni se cade să facem și noi când ni se întâmplă niscare răutăți, noi să mărim pre Dumnezeu, și să-I mulțumim ori de ce rău ne va veni asupra, căci că răul ce trece apoi aduce mult bine, la cela ce rabdă răutățile, p9/30 și de pururea mărește și laudă pre Dumnezeu cu tot sufletul de toate. Dară David proroc cîte răutăți păți, că se gonea din loc în loc încă și de fiu-său, iar răbdarea lui cea multă el făcu împărat, iar căci se culcă cu Virsavee muierea lui Urie, și pierdu pre Urie, luo [luă] învățatură de la Natan proroc și se pocăi și căci muriră atîta povăr **povără** f., pl. *erî* și (vechî) *ărî* (vsl. *povora*, și *podŭvora*, targă). *Vechî*. O veche măsură de greutate (125 de ocale) numită și **tar**, **tovar** și **sarcină** (Iorga, Negoț. 227). Sumă de o mie de galbeni. *Azî*. Greutate, sarcină, încărcătură: *povara unei căruțe, unui cal, unei corăbii, (și fig.) a anilor, a bătrîneții*. – Și **povoară** și (vechî) **pohoară**, pl. *orî* și (vechî) *oare*. Și **povăr** (Prav. Gov. 133) n. fără pl. V. **tar** și **tărhat**.

de gloate fără de număr, el plînse și se tîngui către Dumnezeu, și fu împărat și sfînt, pentru trăpenia lui și pentru rugă care făcu către Dumnezeu, iară și fiu-său Solomon pentru căci nu răbdă să fie întru învățatura lui Dumnezeu, ci vru să facă voia muierilor, el căzu și merse în munca cea de vecie. Deci fraților rog pre dragostea domniilor voastre să răbdăm și noi toate răutățile carele ne vin asupra, ca să dobîndim și noi împărăția cea de vecie, iară nu munca cea de vecie, ca Solomon și ca muierea lui Iov, și ca alții mulți fără de număr care n-au răbdat răutățile, și să avem dragoste așa cum am zis mai sus cu toți, cum avem cu prietenii dragoste mai multă încă să avem cu vrăjmașii, ca să moștenim cea împărăție a cerului în vecie, Amin. p9v/31

AL TREILEA CUVÎNT ȘI ÎNVĂȚĂTURĂ, pentru iubirea de argint.

Voi să vă povestesc și pentru ceia ce li-e drag argintul, ori care au avere și o țin, și nici ei se bucură de dînsa nici alții, ci voi să vă spui care și în ce chip sunt iubitorii de argint, nu numai ceia ce au avuție multă și nu vor să miluiască săracii, ci încă și ceia ce au puțină și-o ascund și nu vor să miluiască niciodată pre nimeni, ci brodesc să facă și mai multă avuție, ca să îmbogățeze, și așa nevoindu-se lor într-aceea le vine moartea și-i ia cu totul și tot, și așa merg în munca cea de vecie, cum a luat și pe Iuda pentru iubirea lui de argint, căci vruse să vînză pre Domnul nostru Iisus Hristos, și bine să știți că oricarele este iubitor de argint, acela va să se judece dimpreună cu Iuda, și iacătă vedem mulți bogați care dau săracilor bani în dobîndă, și când le aduc săracii bani, ei îi numără de două și de trei ori ca să nu se înșale, p10/32 și cum le aduc banii și pungile, ei șupesc de le numără ei singuri, și-i trag degrabă degrab ca niște lupi **șupesc** v. tr. (cp. cu *cîupesc*). *Cor. ș. a. Înhaț, înșfac*.

zvăpăiați și sălbatici când răpesc niscare străv, dară căci fac așa? Ca să poată

STÂRV, *stârvuri*, s. n. Cadavru (de animal); leș, hoit, mortăciune. – Din sl. **struvo**.

să-i înșale și să împresoare osteneala săracilor, iară când se întîmplă de le dau să ia ceva, sau unt sau grîu, iară apoi se întîmplă săracilor într-acel an de nu fac și n-au să le dea ce le sunt datori, ia ascultați de vedeți ce fac, socotesc iubitorii de argint, cît grîu le-au făcut să ia, sau vin, sau unt, sau ceară, deci cum se vinde într-acel an, ei fac socoteală datornicilor și zic, cu cuvîntul, acum te-am împrumutat și ți-am dat un ban, și ți s-a căzut să-mi dai 5 vedre de vin, iară acum tu n-ai făcut în cest an să mi le plătește, ci acum vinul se vinde ocaua 5 bani, sau 10, ci face vadra 40 de bani, ce ți se cade să-mi dai de 5 ori 40, ce fac 200 de bani care face 4 ducați, ducatul este cîte 5 costande, și iarăși acum acești **costândă (costânde)**, s. f. – Monedă veche de argint, care valora în prima parte a sec. XVII a cincea parte dintr-un ducat. Ngr. $\kappa\omicron\nu\sigma\tau\alpha\nu\tau\iota\nu\acute{\alpha}\tau\omicron$ (DAR). Este dublet de la *constantinat* sau *co(n)standinat*, s. m. (monedă veche de aur, cu efigia lui Constantin cel Mare, care se găsea destul de frecvent în tezaurele din bazinul Dunării; sau, în general, monedă bizantină de aur). Cf. *cosînzeană*.

4 ducați nu-i ai să mi-i dai, las că te voi mai lăsa, și să-mi dai la anul 20 de vedre, vadra cîte 10 bani, **p10v/33** și ia caută cu un galben ce dă săracului el îi ia 20 de vedre de vin, carele plătesc 15 galbeni, schimbare ca aceasta fac iubitorii de argint și nemilostivii și nu vor să-i aștepte mult. Ca și Hristos la cela ce povestește la Evanghelie în loc de pildă zicînd: Un om era dator altuia o mie de talanți, și-l apucă să i-i plătească, iară el lui zise, că: N-am, ci-ți facă milă de mine de mă iartă, atunci acela i se făcu milă de dînsul și-i iertă cea mie de talanți, iară el cum ieși afară și se izbăvi de datoria cei mii de talanți aflăși un datornic al lui ce-i era dator o sută de galbeni, și numai cît îl apucă, și zise: Dă-mi cea sută de galbeni ce-mi ești dator, iară el îi zise: Frate nu-i am, ci ți se facă milă de mine de mă mai așteaptă, iară el nu vru ci-l băgă în temniță, atunci cum auzi cela ce-i iertase cea mie de talanți cum nu vru să i se facă milă să-l mai aștepte pentru cea sută de galbeni, el prinse de-l băgă pre dînsul în temniță acolo să moară, dară carele este acela? Hristos, dară cela cu mia de talanți? păcătosul, de-i iertă **p11/34** cele mie de păcate ce avea, iară el nu vru să ierte numai un păcat carele-i stricase fratele său creștinul, sau să-i ierte 1 ban ce-i era dator. Deci și pre niște nemilostivi ca aceia, Dumnezeu îi bagă tocmai în munca cea de vecie, de-și pierd și avuția și sufletele, și nu-și pot aduce aminte ocaianicii de ei, că **ocaiânic (ocaiânică)**, adj. – Mizer, nenorocit. Sl. *okajaniniku* (Tiktin). Sec. XVII, înv. **ocaiânic, ocaiânică, ocaiânici, ocaiânice**, adj. (în v.) nefericit, mizerabil, păcătos. **ocaiânic, -ă** adj. (vsl. *okaïanînikŭ*. V. caînic). *Vechi*. Nenorocit, de plîns. – Scris și **ocaiânic**.

cîte sunt ale lumii toate sunt putrede și trecătoare ca o nimică, și unele rămîn aicea măcar d-ar vrea măcar să nu ar vrea. Cum grăiește și sveatîi Ioan Zlatoust: Ome zice ce te trufești căci ai avere multă și aur și slugi, și alte multe de toate? Acestea să știi că nu sunt ale tale, căci când îți iese sufletul tu nu le ești stăpîn

într-un ceas, ci de ai vrea de nu ai vrea toate câte ai le lași la ceia ce rămîn aicea, iară numai pînă trăiești le ai, căci că nevoiești de obidești pre cei săraci. Și căci că ești iubitor de argint și nemilostiv. Împrumutează ocaainice și iubitoare de argint Celuia ce-ți dă, dă săracilor, și fă prieten pre Domnul, că astăzi ești iară mîine nu ești, și astăzi ești **p11v/35** bogat iară mîine ești sărac, pentru aceea adu-ți aminte de moarte, căci că mîine vor să-ți tragă îngerii sufletul de la tine, drept ce nu te gătești de moarte grăiește Luca. Ci pentru aceea fraților rog pe domnia voastră cîți sunteți iubitori de argint, rogu-vă pentru dragostea lui Dumnezeu, să o lăsați, și să fiți dăruitori și miluitori către săraci, iară nu fără milă, și nemilostivi, că de veți fi așa bine să știți că așa se face, și Dumnezeu spre voi, ci vă aduceți aminte de moarte, căci că sunteți ca floarea cîmpului și ca iarba care o usucă soarele și piere, într-acela chip suntem noi toți aicea, și nimic nu luăm din ceste ce avem noi aicea în ceastă lume, numai de vom da milostenie săracilor, sau cuvînt bun să le grăim, sau de ne vom ținea cu cuvîntul sau cu lucrul de vom ajuta cuiva, numai de acestea de vom moșteni acolo, iară din câte avem aicea, toate vom să le lăsăm, și numai goi vom să mergem, ca și cum ne-am născut, drept aceea fraților rog pre domnia voastră, să dăm din carele avem, carele bu**p12/36**cate, carele cuvînt bun, carele milcuire, carele să ia și să

MILCUIRE s. v. *ajutor, grație, har, îndurare, milă, milostivire.*

MILCUÍ, *milcuiesc*, vb. IV. Refl. (Reg.) A implora milă; a se milogi. – Comp. bg. *milkam se.*

milcuire f. *Vechi.* Cerere umilă. Întristare: *întorcă-se bucuria întru milcuire* (Cod. Vor.). V. *milogesc.*

primească pre săracul în casa lui, ca să dobîndim și noi împărăția cea de vecie, cu bună darea Domnului nostru Iisus Hristos, că Aceluia-i este măria, în vecia vecilor nesfîrșit, Amin.

AL PATRULEA CUVÎNT, PENTRU MILOSTENIE

Așa grăiește prorocul, cine miluiește pre săracul, acela împrumutează pre Dumnezeu, și cela ce face milă întru mîna săracului, acela află întru mîna judecătorului, și Hristos grăiește la Evanghelie: Ferice de cei ce fac milostenie, că aceia miluiți vor fi, iară și Rafail grăi lui Tobit, în Cartea cea dintîi: Ceia ce fac, zice, milostenie și dreptate, înmulți-li-se-va viața. Deci să știți fraților, că cuvintele ale lui Hristos, și ale prorocilor sunt adeverate, pentru aceea noi să facem, milostenie la **p12v/37** toți săracii, tocmai la goi, cît și la mișei, și la meseri, **MIȘÉL**, -EÁ, *mișei*, -ele, adj., s. m. și f. 1. (Om) de nimic, ticălos, nemernic; (om) laș, fricos. 2. (Înv.) (Om) de condiție modestă, de rînd. 3. (Înv. șireg.) (Om) sărac, nevoiaș; (om) vrednic de plîns. 4. (Înv. și reg.) (Om) slab, bolnav, infirm; *p. ext.* (om) lipsit de energie. – Lat. *misellus*. *mesér*, *meăsără*, *meséri*, -e, (adj.) sărman, sărac, nenorocit.

méser (-ră), adj. – Sărac, nenorocit. – Var. *measer*. Lat. *miser(um)* (Tiktin; Candrea; REW 5608a), cf. v. fr. *mezre*. Sec. XVI-XVIII, înv., ca și der. –Der. *meseră*, s. f. (mizericordie); *meserătate*, s. f. (sărăcie, mizerie); *meserere*, s. f. (mizericordie), din lat. *miserēre*; *meserernic*, adj. (îndurător); *meseri*, vb. (a fi sărac, a trăi în sărăcie). Cf. dubletele neologice *mizerie*, s. f., din fr. *misère*; *mizerabil*, adj., din fr. *misérable*. Cf. și *mișel* și *meserie*.

méser, fem. (negăsit în texte) measeră adj., pl. *erī*, *mesere* (lat. *miser*, sărac; vfr. *mezre*. V. mizer, mizerie, mișel, meserie). *Vechi*. Sărac. – Străvechi *measer*.

căci că acelea ce dăm săracilor, nu le dăm lor, ci lui Hristos, Hristos singur primește aceea, cum mărturisesc acei proroci. Și încă singur Hristos grăiește: Orice lucru de mic de veți face unui frate al Meu carele este mai mic decât toți, Mie-mi faceți; adică când face oarecine bine flămîndului și-i dă de mănîncă, și însetoșatului, de-i dă de bea numai apă rece, sau ia pre un străin să odihnească în casa lui, sau să îmbrace pre vreun gol, sau să meargă să vază pre un bolnav, sau în temniță pre cineva, și să vază și cu cuvîntul său să-l mîngîie, acela bine să știe că lui Hristos face, căci că singur Sfinția Sa grăiește, cum zice: Mie-Mi faceți, ce cauți altă mărturie mai bună decât Hristos? Că Sfinția Sa ce plată-i dă? Dă-i împărăția cea de vecie, ia caută pentru un mangîr ce dă omul săracului

mangîr m. (turc. *manghyr*). *Vechi*. *Munt*. Cea mai mică monedă turcească de aramă, un sfert de aceea. *A da mangîru cel de apoi*, a da ortu popiș, a muri. Pl. Bani, parale: *a cere mangîr*. V. lețcaie, obol.

aicea, Dumnezeu dă de 100 de ori mai mult, apoi și viața cea de vecie, și încă nu numai de-i va da bani, ci de va da și cuvînt bun, sau socoteală, ci însă fraților, nicicum p13/38 să nu ne lipsească să nu facem milostenie în toate orele de pururea la săraci, încă și la ceia ce sunt în temniță închiși și la străini care nu au pre nimeni să-i vază, că de multe ori stă închis cîte un sărac și cîte un străin în temniță nevinovat numai de vreo pizmă și zace cîte un an doi, și nici vreun creștin nu merge să-l vază, o mare păcat este aceea. Și sunt unii bogați, slăviți de se mult răsfăță, și se aruncă ei pre sine în căi rele, în curvie, în beție, și întru multe piericiuni, și văzînd pre cei închiși flămînzînd și însetoșînd, și nu li se face milă să-i miluiască, dară unii ca aceia nemilosîrzi ce plată vor avea de către Dumnezeu? Iară de vor vedea vreo muiere să le placă, ei cheltuiesc avuția, numai să poată face pofta lor cea rea cu dînsa. Și așa acolo unde-și pun sufletul și trupul și avuția, ei sunt bucuroși să dea și să-i urmeze ziua și noaptea. Iară aicea unde-și mîntuiesc sufletele și trupurile, și încă-și mulțesc și averea, ei nu vor să se apropie să vază pre cei închiși, sau pre săracul. p13v/39 La lucrul diavolului ei sunt gata, iară la al lui Dumnezeu ei sunt zăbavnici. Drept aceea dragi frații mei, rog pre dragostea dumnilor voastre să fiți toți gata și bucuroși a face milostenie săracilor, și golilor, și văduolor, și străinilor, și mai mult celor văduv, -ă adj. și s. (lat. *viduus*, *vidua*, de unde vrom. văduș, vădușă [*văduo*, ca *noo* îld. *noũă*]. *Apoi s'a făcut văduvă*, care a prefăcut masculinu *văduș* în *văduv*.)

ce sunt în temniță. Că voi scoateți pre unul din temniță iară Dumnezeu scoate pre voi din munca cea de vecie. Ia caută ce schimbare faceți cu Dumnezeu. Încă nu numai de-l vei scoate te mîntuiește, ci încă numai cuvînt bun de-i vei da, dacă altceva nu poți, cum grăiește Scriptura, că nu va trăi omul numai de o pîine, ci de toate cuvintele bune și dumnezeiești. Dacă n-ai să-i dai pîine, dă-i încai cuvînt bun, dacă nu poți să îmbraci pre vreun sărac tu nimic să nu iei de-
încăi, încăile, încălea și încâltea (ea dift.) adv. (d. încă, ca cîndaș și cîndailea d. cînd). Fam. Cel puțin, barim, măcar: mă duc să văd încaltea ce-a fost, încaltea nu m'am dus degeaba. – Forma încăilea în vest. Rar încăletea. În Bihor (Șez. 37, 129) încâlête.

ale lui, dacă nu poți să grăiești bine de altul, încai nu grăi rău, dacă nu poți să iei sărac la casa ta să-l milcuiești, încai nu porni pre altul să-l ia, și așa dacă vei
MILCUÍ vb. v. îndura, milostivi, smeri, umili.

face acestea săracilor, Dumnezeu îți va face ție, și aicea și acolo. Pentru aceea pre toți vă rog, să fiți miluitori **p14/40** ca să fiți miluiți de Hristos, în ziua ceea ce va să judece viii și morții, și să auziți acel glas fericit: Veniți blagosloviți de Tatăl Meu, de moșteniți împărăția ceea ce s-a gătit vouă, Amin.

CUVÎNT AL CINCILEA PENTRU MUZĂVIRIE.

mozavír (-ri), s. m. – Defăimător. – Var. muzavir.

De începutul lumii a fost muzăviria, și încă pînă în ziua de astăzi tot se află, deci cîți o au avut și o au ținut rău s-au petrecut, cu sufletul și cu trupul, atîta cei de demult bătrîni cît și cești de acum tineri, și încă mai de început de cînd a făcut Dumnezeu lumea a fost muzăviria, că diavolul era întîi înger, iară lui nu-i ajunse că avea acel dar, ci-și aduse aminte să se facă tocmai Dumnezeului de sus, și așa numai cum cugetă, într-acel ceas căzu din cel dar îngeresc, și se făcu diavol, după aceea muzăviri pre toate făpturile lui Dumnezeu, și pre omul cum veți **p14v/41** auzi ce a făcut. Văzînd muzavirul acela adică diavolul pre omul, adică pre Adam și pre Eva cum era în dar ca acela și în veselie, iară el îi muzăviri, și vru să-i facă să cază dintr-acel dar, cum a căzut și el dintr-al lui, și așa se închipui în chip de șarpe, și-i arată Evei ca unei parte ce este mai slabă decît bărbatul, și cu cuvinte dulci, carele erau pline de otravă, așa făcu pre Eva de călcă porunca lui Dumnezeu, și ea și Adam, și mîncară din pom, cum Dumnezeu le poruncise lor să nu cuteze să mănînce, că în ce zi se vor atinge de dînsul, cu moarte vor să moară, iară el diavolul muzavirul grăi Evei: De veți mînca zice dintr-acesta, veți să știți și voi atîta cîte știe și Dumnezeu. Și așa într-acesta chip înșelă și-i scoase din rai. Deci pentru călcarea aceea pățim și noi ocaanicii de noi cîte pățim pînă în ziua de astăzi, căci că ei adică Adam și
ocaianic, -ă adj. (vsl. okaianinikū. V. cañic). Vechi. Nenorocit, de plîns. – Scris și ocaianic.

Eva de n-ar fi călcat acelea, noi acum nu le-am fi avînd. Și dacă au ieșit Adam și Eva din rai, cunoscă Adam pre Eva, și așa născură pre Cain [p15/42](#) și pre Avel, și așa acolo iară ajunseră răcorile muzavirului de diavol, și făcură pre Cain fiul lui Adam cel dintîi, de muzăviri pre frate-său Avel, într-acesta chip căci că-l ucise, și atîta muzavirie avea ocaanicul de Cain, că nu-i ajunse căci ucise pre frate-său, după aceea să cază să-și plîngă păcatul, încă și Dumnezeu îl întrebă ca să se întoarcă să se pocăiască, iară el se făcu și mai rău, dară lui îi păru că nu știe Dumnezeu cum ucisese pre frate-său? Ba bine știa, ci pentru ca să se pocăiască și să-și plîngă păcatul El întrebă și-i zise: Unde este frate-tău Avel? Iară el muzavirul Îi răspunse și zise: Ce știu eu unde este frate-meu Avel, au doară păzesc eu pre frate-miu? Iară Dumnezeu văzînd neomenia lui și inima lui cea nepocăită, Sfinția Sa-l blestemă cum să-l ucigă și pre dînsul altul, și cît va trăi să se tot cutremure, și să-i fie frică de altul. Deci pentru acela chip pînă în ziua de astăzi tîlharilor celor nepocăiți li se taie capetele, și merg în munca cea de vecie. Deci acesta Cain muzavirul de multă [p15v/43](#) muzavirie ce avea făcu păcate cu un fecior al lui și așa izvodi în lume două păcate rele, și așa se trăgea acel păcat pînă în zilele lui Noe, și atuncea Dumnezeu făcu potop și necă toată lumea, și nu rămase nimeni numai Noe, cu trei feciori ai lui, și cu fetele sale și cu muierea sa și cu tot felul de fiare și păsări cîte 2, cîte 2, ca să înnoiască lumea iarăși, și dacă făcu Noe chivotul, adică corabia cea mare care-i zise Dumnezeu să intre într-însa, el și cu femeia lui, și toate fiarele acelea cum îi zise Dumnezeu, și intră înlăuntru și așa scăpă de potop, iară dacă stătu ploaia ieși afară din corabie, și atuncea sădi viță și făcu struguri, și-l stoarse de bău, și se îmbătă și căzu pre pămînt, iară fiu-său Ham dacă-l văzu beat, el îl muzăviri, și încă-l și scupă, și-l lăsă așa pre pămînt. Iară fiu-său Sim dacă-l văzu el îl apucă și-l ridică și așa luă blagoslovenia tătîne-său, iară Ham căci îl muzăviri el luă blestemul tătîne-său. Și Iacov patriarhul nostru avea 12 feciori, Ruvim, Simeon, [p16/44](#) Levi, Iuda, Isahar, Zavulon, Neftalim, Dan, Asur, Gad, Iosif, și Veniamin. Iară acela Iosif, el văzu un vis așa, cum i se închină soarele și luna, și 12 stele, și spuse tătîne-său și mări-sa, și fraților-și, iară frații lui dacă auziră aceasta, ei îl muzăviriră zicînd: Mă tem că noi vom să ne închinăm lui? Și încă mai văzuse și-alt vis, cum era cu frații-și într-un cîmp și secera grîu, iară snopii fraților lui se închinău celora ai lui, și li-l spuse și acesta, iar frații-și el și mai muzăviriră mai mult, și purtau muzăviria aceea întru dînșii, și numai ce așteptau vremea cînd îi vor face ceva rău. Iară întru una de zile pascînd oile lui Iacov acei 12 feciori ai lui, cum am zis mai sus, numai Veniamin ce nu era acolo, iară Iacov grăi lui Iosif: Du-te fătul meu la frați să vezi ce fac, și oile cum sunt, și le du pîine și vin, iară Iosif

cum era învățătura tătine-său așa făcu, iară dacă merse la frații-și numai cum îl văzură așa arătară muzăvăria care aveau spre dînsul și gîndiră să-l ucigă, iară **16v/45** unul din frații-și anume Ruvim, carele-l iubea mai mult zise: Fraților să nu ucidem pre frate nostru ci ni să-l băgăm într-o groapă și acolo să moară și așa făcură, iară Iosif stînd acolo în groapă singur, prinsese atunci de treceau niște oameni neguțatori de mergeau la Eghipet, și atunci iară acel frate carele făcuse pe ceilalți de-l băgase în groapă zise celorlalți: Ni mai bine să-l vindem cestor neguțatori ce merg la departe loc, că nu-l va vedea nimenea, decît să-l lăsăm să moară acolo, și așa-l vîndură, drept 30 de arginți, și-l luară neguțatorii. Ia căutați de vedeți fraților în ce chip este muzăviria, că și frate ucide pre alt frate. Ce-o voi mai spune, și de muzăviria care au făcut grecii lui Velisarie cel viteaz, și altora mulți. Pentru aceea dragi frații mei rog pre dragostea dumnilor voastre să vă aduceți aminte ce a făcut muzăvăria acelora ce o au avut, și să fugiți ca să nu pățiți și voi așa. Că diavolul a căzut, și s-a făcut în loc de înger diavol, Cain căci muzăviri pre frate-său de-l **up17/46**cise, el se duse în munca iadului cea de vecie, și mai pre urmă de toate fu ucis și el de altul, Ham a luat blestemul tătine-său. Pentru aceea fraților și voi pre nimenea să nu muzăviriți, ca să nu luați și voi acel blestem. Că să ascultați și să vedeți, ce grăiește Sfîntul Ioan Bogoslov întru Epistolia lui cea dintîi în 2 cap: Cela ce muzăvirește și urăște pre frate-său, acela întru întuneric este, și în tuneric umblă și nu știe unde merge, că întunericul i-a orbit ochii lui, pentru aceea oricine muzăvirește pre fratele său acela tot întru întuneric umblă. Pentru aceea rog pre voi pre toți fraților să nu muzăvirim pre nimenea ci să ne întoarcem dintr-acea răutate, iară de va muzăviri cineva pre noi și vom răbda, noi mai pre urmă vom păți bine, cum a pățit acela Iosif, de nu muzăviri pre frații săi căci îl vînduse ci încă mai pre urmă-i și hrăni pre dînșii și pre tată-său, și fu mai mare preste tot Eghipetul. Cum și în ce chip? Ia ascultați să știți. Dacă-l vîndură frații săi, ceia ce-l cumpărara ei îl **p17v/47** vîndură lui Pentefri vătahului de magheri al lui Faraon, iară căci era foarte frumos el îndrăgi vătáf, vătáv (vest) și vatáv (est) m. (din vătăș, forma mai veche, uzitată și azi în Serbia, d. turc. ar. *vattas*, cioban. Din *vătăș* s'a făcut pl.*vătăși*, din care, după *Leah-Leși* [supt (!) infl. Slavilor, la care *h* și *g* se prefac în *ș* și *j*], s'a făcut un singular *vătah* și mold. *vatav*, apoi și un pl.*vataji*, după ce Ruteni, pin (!) anal. cu formele lor, și-au format un sing. *vatag*, bacî, căpitan de hoți. Bg. [d. rom.] *vatah* și *vataf*. D. rut. vine rus. *vatága*, familie, ceată de pescari la Volga, *vatáznik*, pescar din această ceată, pol. *wataha*, blebe, *wataszka*, vicehatman de Cazaci). *Vechî*. Căpitan, șef, conducător. Căpitan peste 500 de ostași, numit pe urmă ceauș: *vătav de oprozi*, *de vînători*. Suprefect (!) de plăi, în opoz. *cuzapciú*. *Maî pe urmă*. *Azî la țară*. Administrator, vechil, econom, intendent, martalog: *vătavu curții domnești*. *Azî*. Bulibașă, șef de Țiganî. Conducătoru unei nunți țigănești, V. jude, vechil.

maghér (maghéri), s. m. – Bucătar la o mănăstire. Ngr. μάγειρος, parțial prin intermediul sl. *magerŭ* (Tiktin). Sec. XVII, împrumut cult, înv. –Der. *magherniță*, s. f. (în v., bucătărie; baracă, dugheană; colibă), cu suf. sl. *-niță*, cf. *coșniță*, *varniță* etc., cf. ngr. μαγείριστο „birt, cîrciumă”

(sl.*magernica, citat de Candrea, nu există; după Hasdeu, *Cuv. din Bătrâni*, I, 222 și Murnu 34, din ngr. μαγειρίον „bucătărie”).

muierea lui Pentefri, și-l îmbie o dată de două ori de multe ori cum să se culce cu dînsa, iară el nicicum nu vru să-i facă pofta ei acea spurcată, iară ea cum era plină cu totuluși tot de îndemnarea diavolească nu vru să mai caute pre altul, numai ce căuta cînd va afla vreme să-l afle singur să-l apuce ca fără de voia lui să zacă cu dînsa, iară într-o zi i se prinse lui Iosif de merse în casă pentru un lucru ce-l trimisese stăpînu-său bărbatul acelei muieri, și intră înlăuntru în cămară ca să ia la ce-l trimisese stăpînu-său, iară acea muiere ea-și află vreme și intră și ea cu dînsul, și începu a nu-l lăsarea în pace ca să se culce cu dînsa, iară lui fiindu-i frică de Dumnezeu, nu vru să o asculte pentru acel păcat, ci-și lăsă haina de care-l ținea ea acolo și fugi, iară ei fiindu-i frică ca să nu cumva să spuie Iosif stăpînu-său, alergă ea nainte să spuie tot rău, și cum a vrut să o apuce cu de a sila să facă cu dînsa, și-i arată și haina în p18/48 în loc de mărturie, cum o a lăsat și a fugit că a strigat. Într-acesta chip cum auzi stăpînu-său, așa-l băgă în temniță, și fu în temniță 13 ani fericitul Iosif, căci nu vru să facă păcat, iară el zăcînd în temniță, băgase și pre alți 2 oameni, pre paharnicul împăratului faraon, și pre pitarul lui într-aceia temniță unde era Iosif, iară într-o noapte văzură un vis și li-l ghici Iosif, și așa cum li-l spuse așa li se și izbîndi, și zise paharnicului să aducă aminte de dînsul împăratului, iară el dacă ieși nu-și mai aduse aminte numai după al doilea an încă și atunci căci că văzuse împăratul niște vis, văzuse cum era 7 boi grași la marginea unui rîu de pășteau iară pre urma lor mergeau alți 7 mîrșavi, și biruiră cei mîrșavi pre cei grași, și iară mai văzuse 7 spice

mîrșav (mârșavă), adj. – 1. Debil, slab, neputincios. – 2. Josnic, mîrșav, ticălos. Sl. *mrŭšavŭ* (Miklosich, *Slav. Elem.*, 30; Cihac, II, 187; Șeineanu, *Semasiol.*, 209), cf. bg. *mârșav*, sb. *mršav*, ceh. *mršavy*. – Der. *mîrșevie*, s. f. (ticăloșie, josnicie); *mîrșevesc*, adj. (ticălos, josnic); *mîrșevește*, adv. (josnic; prin

trădare); *mîrșină* (var. *mârșină*), s. f. (cadavru, măruntaie),

din sl. *mrŭcina*, cf. sb. *mrgina*, cr., slov. *mercina* și bg. *mârša* (> mr., megl. *mârșă* „cadavru”); *mîrșoagă*, s.

f. (gloabă), cu suf. -og (Cihac, II, 187; Conev 57; Densusianu, *GS*, I, 349), cuvînt pe care Diculescu 176 îl lega de v.germ. *mariha*, *marha* > germ. *Mähre* „gloabă, mîrșoagă”, și pe care Lahovary 335 îl dune spre o epocă anterioară indoeurop.

mârșav a. 1. murdar: *supus orbirii unui mârșav interes*; 2. păcătos și mișel; 3. fricos, laș: *moartea nu 'nspăimântă decât pe mârșavi* BOL. [Vechiu-rom. *mârșav*, slab de constituție = slav. MRŪŠAVŪ: slăbiciunea fizică a fost transportată, în limba modernă, asupra defectelor sufletești].

pline de grîu, și alte 7 mai proaste, și fără de grîu și întrecură pre cele bune și pline de pîine. Atunci faraon chemă pre toți înțelepții și dascălii lui ca să-i ghicească, și nimenea nu știu nici putură să i-l dezlege, iară atunci își aduse p18v/49 aminte paharnicul de Iosif, și spuse lui faraon, atunci îl chemară și i-l spuseră, iară el le ghici și zise că: Vor să vie 7 ani să fie ieftinătate și mult spor grîului, iară după aceea vor să vie alți 7, să fie foamete. Ci să facă împăratul să strîngă grîul celor 7 ani buni, ca să-i fie cînd va fi foamete. Și zise faraon lui

Iosif să facă el acea slujbă, și-l puse și al doilea împărat la Eghiptet, iară dacă veni adevărîța cum zise Iosif, adică foametea, atuncea împăratul îl ținea ca pre Dumnezeu, și hrăni oamenii împăratului faraon și pre alți mulți într-acei 7 ani de foamete. Și atuncea și tatăl lui Iosif și frații lui nu aveau ce mânca, numai ce auziră cum este la Eghiptet grîu de vînzare, și trimise pre cei 10 feciori ai săi care vînduse pre Iosif carele vindea grîu la Eghiptet. Și așa se duseră la dînsul ca să cumpere grîu, iară el cum îi văzu așa-i cunoscu, și el nu-i muzăvirii să zică, că: Dacă m-au băgat aceștia în groapă și m-au vîndut și am zăcut 13 ani în temniță, **p19/50** ci acum pentru vina lor eu să-iucid, că era domn și putea să le facă orice va vrea, iară el nu vru să-i muzăvirească, ci-i ospătă și le dădu și grîu cît putură lua, iară mai apoi luă și pre dînșii și pre tată-său și-i aduse la Eghiptet, și le dădu moșii și sate, și de toate de ce le trebuia.

Așijderea și noi fraților dragii mei ni se cade să facem, de vom vrea să moștenim împărăția lui Dumnezeu, și aicea să ne dea avuție, și mărie și laudă, cum a dat și aceluia lui Iosif, pentru căci nu vru să se mînie niciodată pre frații-și care-l muzăvirii de-l vîndură. Deci și noi dacă nu vom muzăvirii pre nimenea, nu ne va da numai avuție, și mărie, și cinste pentru aceea, ci încă viața cea de vecie, aceea să o și dobîndim noi toți, pentru Iisus Hristos Domnul nostru, că Aceluia este măria și slava, în vecia veacului nesfîrșit, Amin.

p19v/51 CUVÎNT AL ȘASELEA, pentru POCAANIE

Voi să vă aduc aminte dragostei dumnilor voastre, în ce chip este pocăania, și **pocăianie f. (vsl. *pokaianie*). *Vechi*. Pocăință. – Se scria și pocăanie, ort. sl. dar nu se pronunța de cît -aia.** cum folosește omului să o facă, de va vrea să-i ierte Dumnezeu păcatele. Tot creștinul, și ceta ce i-e frică de Dumnezeu i se cade să se pocăiască de rău care a făcut și mai mult să nu mai facă, căci că altu nimic nu este mai mare decît pocăania, căci că pocăania l-a mîntuit pre cel mitarnic, pre cea curvă, pre cel **mitarnic, -ă adj. (d. vsl. *mytari*, vameș, cu sufixu -nic). Care primește mită, corruptibil.** tîlhar, pre David, pre Pavel apostol, carele era întîi gonitor de Hristos, iară dacă s-a pocăit se făcu apostol, pe prepodobnica Maria egipteanca, care era curvă și **PREPODÓBNIC s., adj. v. *sfânt*.** spurcată, cine o mîntui? Numai pocăania, și de pururea pocăania propovăduiau toți apostolii, și Ioan striga: Pocăiți-vă că se apropie împărăția cerurilor. Dară ce este aceasta pocăania? Ia ascultați să vă povestesc să știți. Omul cînd face rău și apoi va să se mîntuiască, **p20/52** acela nu va putea să se mîntuiască de nu se va lăsa de rău și să se pocăiască de dînsul dintru tot sufletul și cu toată inima, și să plîngă înlăuntrul său, și să zică: Greșit-am Doamne la cer și naintea Ta, și nu

sunt destoinic a mă chema fiul Tău, fă-mă ca unul din slugile Tale, cum s-a pocăit cel fiu curvar, carele cheltui avuția tătîne-său la curve și la beție, și la alte curvii la toate, iară după aceea-și veni în minte și zise: Vai de mine ocaanicul de ocaânic, -ă adj. (vsl. *okaianînikŭ. V. caînic*). *Vechi. Nenorocit, de plîns. – Scris și ocaânic.* mine, cîte slugi ale tătîne-meu ei mănîncă pîinea, și se hrănesc din bunătățile lui, iară eu mă topesc de foame, mai bine să mă întorc către milosîrdia tatălui, doară mă va primi, căci că este milosîrd, și aceasta numai cum cugetă, Dumnezeu într-acel ceas îl milui și-i iertă păcatele.

Prepodobna Maria egipteanca era curvă, și de 12 ani căzuse în păcate, și fu tot în curvie 17 ani, iară întru una de zile văzu unde mergeau oamenii de la Alexandria la Ierusalim, ca să se închine cinstitei și de viață făcătoarei Crucii, că era praznicul p20v/53 al Nălțării Crucii, iară ea se pogorî la corabie, și zise corăbierilor: Luați-mă și pe mine să merg să mă închin, iară corăbierii ei ziseră: De vei avea să-ți plătești chiria, și să aibi și de cheltuială, nimeni nu te va ținea să nu mergi, iară ea le zise, că: Chirie n-am iară trup frumos cum îl vedeți eu am și veți face ce o va fi voia cu dînsul, iară corăbierii dacă auziră cuvîntul acesta, ei se bucurară, căci că erau cu totul și tot plini de răutate diavolească, și o băgară înlăuntru în corabie, iară cîte făcu înlăuntru în corabie cine va putea să-l povestească, că au doară lăsa pre vreunul să nu-i fie spurcat, iară dacă ajunse la Ierusalim, și intrînd în biserică unde este mormîntul Domnului nostru lui Iisus Hristos, toți intrau și se închinau, iară ea nevăzut numai ce se lipi acolo și nu putea să mai intre, și se ispiti de două de trei și de multe ori, și nicicum nu putea să intre. Iară acolo unde sta afară de poartă văzu pre icoana Precistei și a Maicii lui Dumnezeu Mariei, unde era zugrăvită, și-și aduse ap21/54minte de păcate ce făcuse, și-și aduse aminte că păcatele ei o țin lipită de nu poate să intre în biserică, și aciași ei păru rău, și plînsă dintru tot sufletul, și cu toată inima, și aciași, adv., înv., în același loc; în același timp

zise către icoana Precistei: O Doamnă Maică Precisto, care ai născut pre Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu rogu-te să-mi faci acesta bine, să pot să intru înlăuntru în biserică să mă închin și eu cinstitei Crucii, iară eu mă voi prinde să nu mai fac păcate, iară dacă sfîrși rugăciunea ea se ispiti să intre, și intră neșinută ca și cînd nu o ar fi fost apărînd nimeni, și așa se închină și ieși, și se duse în pustie și se spăsi. Vedeți fraților în ce chip este pocănia? Numai un cuvînt zise naintea icoanei a Preacuratei Maici și Doamna Născătoarea de Dumnezeu, și într-acel ceas i se iertară păcatele ei. Într-acela chip ni se cade și nouă fraților să facem, să ne pocăim dintru tot sufletul și cu toată inima.

Dară Lot, au n-a făcut păcat cu cele două fete ale lui? Iară căci se pocăi și-și plînsă păcatele el se p21v/55 mîntui. Ninivia cetatea cea mare, au nu vru

Dumnezeu să o piarză pentru păcate ce făceau ninivetenii, și trimise Dumnezeu pre proroc Iona să le spuie, că după 3 zile Dumnezeu va să-i piarză? Iară numai cât cum auziră aceasta, ei se pocăiră, și Dumnezeu îi milui, și de altă bunățate nu ci numai căci se pocăiră cu tot sufletul.

David proroc miluitu-s-a de altceva? Numai pentru pocaanie. Tîlharul miluitu-s-a de altceva? Numai pentru pocaania. Petru apostolul carele se lepădă de 3 ori de Hristos de alt de ce se mîntui? Numai pentru pocaania, căci se pocăi și plînsse degrab. Dumnezeu îl milui. Pentru aceea și noi fraților dragilor, toți să ne pocăim ca și David, și să zicem și noi cu toată inima cum a zis și el: Greșit-am Domnului meu, greșit-am, și pre fărădelegile mele eu le cunosc, și iară cum zicea și tîlharul: Adu-Ți aminte de mine Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta. Și ca Maria egipteanca, și ca cea curvă, și ca alți mulți păcătoși carii s-au pocăit, [p22/56](#) și și-au plîns păcatele și s-au mîntuit, iară să nu ne lăsăm nepocăiți rog pre dragostea dumnilor voastre ca Iuda să moștenim și noi munca cea de vecie, ci să ne pocăim, ca să auzim cel glas fericit zicîndu-ne: Veniți blagosloviții Tatălui Meu, de moșteniți împărăția ceea ce s-a gătit vouă în vecia netrecută, Amin.

CUVÎNT AL ȘAPTELEA PENTRU ISPOVEDANIE

Cîți oameni vor să-și mîntuiască sufletele, și să moștenească împărăția cea de vecie, cade-li-se toți să alerge cu lacrimi să se ispovedească la părinți și la duhovnicii lor. De vor putea încă și în toate zilele, iară de nu încai mai rar, de [ÎNCĂI adv. \(Reg.\) Cel puțin, măcar, barem.](#) patru ori preste an, adică în vreme cînd vine Postul cel Mare, al Crăciunului, la al Sîmpetru

[p22v/57](#)lui, și la al Sîntămăriei, în luna lui august. Și cînd se ispovedesc ei să-și spuie păcatele fără de rușine, iară să nu înșeli pre duhovnicul să nu-i spui păcatele și să-ți prinzi altul și să nu-ți ții acela al tău, căci că Dumnezeu este cunoscător de inimi, și nu se poate înșela, bine că de vei înșela pre duhovnicul tău, iară pre Dumnezeu nu-L poți înșela, ci pre tine te înșeli, ci pentru aceea se cade să le spui duhovnicului cu toată adevărîța, căci că bine de te ispovedești la om carele-ți este asemenea ție, iară să știi că lui Dumnezeu te ispovedești, și Dumnezeu te iartă, căci că bine de te iartă și omul, iară el a luat putere de la Dumnezeu. Și ia ascultă să vezi ce a zis Hristos apostolilor cînd îi trimise să propovăduiască: Primiți Duh Sfînt, oricui veți ierta păcatele să fie iertate, iară oricui veți ține să fie ținute, deci Dumnezeu le-a dat putere, cât și cui vor ține păcatele, ele să fie bine ținute, ca și cum le-ar ținea singur Dumnezeu,

iară cîte vor ierta să fie iertate, ca și cum le-ar ierta sinp23/58gur Dumnezeu, cum grăiește Evanghelia lui Ioan în 20 de cap. Deci dac-a grăit gura cea nemincinoasă a Domnului nostru Iisus Hristos apostolilor așa, nimeni să nu fie necredincios ci să creadă. Și acea putere iară o au dat la și alți oameni care sunt iscușiți Sfintei Scripturi, iară nu oamenilor neînvățați, care nu știu carte ca și mine, ci bărbaților celor cinstiți, și bine încredințați cu totul din dumnezeiasca Scriptură, că unii ca aceia cîte leagă și dezleagă pe pămînt, Dumnezeu așa le ține și în ceruri, sau legate sau iertate. Vedeți fraților ce putere au luat oamenii pre pămînt să aibă, cum cu cuvîntul lor să-și mîntuiască, și să-și piarză pre omul, pre carele? Pre cel nepocăit și cel păcătos carele nu va să facă învățătura lui Hristos. Pentru aceea dragilor frați noi toți să alergăm la părinți duhovnici cu frică și cu cutremur ca și cum am alerga singur către Hristos, căci că la Dînsul alergăm, și la Dînsul ne ispovedim, cum grăiește și David prorocul la 70 de Psalom: Ispoveduscu-mă Ție p23v159 întru oameni Doamne, cînt Ție întru limbi. Ci bine că de ne ispovedim omului iară să știți că lui Dumnezeu ne ispovedim. Ci pentru aceea ni se cade nouă tuturor să ne ispovedim păcatele fără rușine, iară să nu le ascundem și să ne fie rușine să le spunem, nici să le pitulăm, căci că toate le știe Dumnezeu, cum știe cele bune, așa știe și cele rele, încă și pînă gîndurile care le avem, căci că David grăiește la 93, de psalmi ai săi: Domnul știe cugetele omenești, că sunt deșarte. Pentru aceea fraților să alergăm cu toată inima iar nu cu mînie și cu răutate, ci cu inimă curată, și să alergăm cu bucurie și cu veselie către duhovnic, căci că către Dumnezeu alergăm cînd ne ispovedim. Și să alergăm așa cum grăiește David, la 24, psalom ai săi: Veniți să ne bucurăm de Domnul, să strigăm Dumnezeului Mîntuitorului nostru, să apucăm naintea feței Lui cu ispovedanie, și întru cîntări să strigăm Lui. Altă tămăduire mai mare nu află omul sufletului său ca ispovedania cînd se ispo24/60vedește des, o ce țepi dă diavolului cînd se ispovedește omul. Iară de se va tîmpla cumva să se afle un om într-un loc pustiu, și să nu fie duhovnic să ispovedească, acela atunci să se ispovedească către Dumnezeu, cu tot sufletul și cu toată inima, și să zică: Doamne greșit-am ca nici un om. Bine că Dumnezeu de le știe și toate, iară tu ca să arăți smerenie care ai către Sfinția Sa.

Plîngi naintea lui Dumnezeu, și va primi Dumnezeu ispovedania ta, căci că David grăiește la 75 de psalom ai săi: Cugetele omenești Ți se vor ispovedi Ție. Omul numai să-și aducă aminte de păcatele sale, și să-și ridice mintea către Dumnezeu și să plîngă, într-acel ceas sunt ispovedite păcatele lui. Și de pururea este bine să plîngă omul de păcatele sale către Dumnezeu, Carele este cunoscător de inimi. Și să se nădăjduiască spre Dînsul, și să se ispovedească

des, cum grăiește David la 36 de psalom ai săi: Nădăjduiește-te spre Domnul și fă bine, și-ți descoperi către Domnul calea ta, și te nădăjduiește către Dînsul, și El [p24v/61](#) va face și va scoate ca lumina dreptatea ta.

Iară cînd se află părinte duhovnic la vreun sat, sau la vreun oraș, sau ori în fiecare loc, să alerge la dînsul, căci că se cade că cum au făcut păcate cu om și și-a golit trupul la curvie, și s-a lipit de diavolul de și-a spurcat trupul, așa iară să meargă la om să spuie toate păcatele lui, că cum a făcut cu om păcate iară cu om să le strice, și să le piarză, cum a făcut și Hristos cu noi. Pentru om adică pentru Adam am ieșit din rai, așijderea iară pentru om, adică pentru Dumnezeu și Om am intrat iară în rai, cum grăiește și Damaschin la al său Octoih la 6 Peasnă, al glasului 2, pentru un om adică Adam cel dintîi, intră moartea în lume, și pentru un Fiu al lui Dumnezeu se arată Învierea, și de aceasta așijderea grăiește apostolul Pavel în Epistolia sa cea dintîi către corinteni în 5 cap: Cum pentru păcatul unuia au murit mulți, așa iară pentru darul unui om lui Iisus Hristos se înmulți întru oameni darul și dăruirea lui Dumnezeu; ci într-acesta chip și cum am făcut păca [p25/62](#)te cu om, așa iar la om să le ispovedim. Pentru aceea grăiește și apostolul Iacov la Epistolia sa în 5 cap: Ispovediți-vă unul altuia greșalele, și vă rugați unul pentru altul ca să vă tămăduiți. Așa cum ispovedesc mireni păcatele lor la duhovnici, așa iară și duhovnicilor li se cade să-și ispovedească păcatele lor la alți duhovnici unul către altul, și de aceea iară așijderea să se roage unul pentru altul. Și iarăși cum fac mireni preoților liturghie, și arhierilor ca să se roage pentru păcate și pentru sufletele lor, așa iară și lor li se cade să facă liturghii la alți preoți, sau și arhierii, să se roage și ei pentru dînșii și pentru păcatele lor, ca să-i izbăvească Dumnezeu, cum grăiește apostolul Pavel la 5 cap, Către evrei: Oricare arhieru carele este luat de oameni, pentru oameni se pune ca să fie de slujbă către Dumnezeu, ca să aducă daruri și prinoase tot tocmai cu smerenie să poată pătimi pentru cei neștiuți și rătăciți, căci că și el este cuprins cu neputința, ci i se cade [p25v/63](#) cum se roagă pentru oameni, așijderea și pentru sine să-și aducă aminte de păcate, căci că toți suntem păcătoși, atîta arhierii, cît și preoții, și preoții călugări și călugării, și toți mireni. Ci dacă suntem păcătoși ni se cade nouă tuturor să ne ispovedim unul către altul, cum au făcut aceia la Ierusalim cum grăiește Luca la Deania lui [Деяния = Faptele](#) în 19 cap: Mulți din cei ce crezură mergeau mărturisind și spuind lucrurile lor. Și să facem liturghie unul către altul ca să ne rugăm pentru păcatele noastre, ci bine că arhierul deși șade, adică este ca să roage pre Dumnezeu pentru creștini, și el ca un om, nu e cumva să nu aibă și el păcate, pentru aceea i se cade și lui să se ispovedească, și să facă și liturghie să dea altor arhierii sau preoților să se

roage pentru iertarea păcatelor lui, cum grăiește iară acesta Pavel la Epistolia sa către evrei la 8, cap: Oricare arhiereu pune-se ca să se aducă daruri și prinoase, drept aceea i se cade și el să aibă din celea ce se aduc. Ci fraților, rog pre [p26/64](#) dragostea dumnilor voastre, noi toți să alergăm la părinți duhovnici și să ne ispovedim, și arhieriei și călugării care sunt preoți, și preoții mireni și mireni, bărbații și muierile, mari și mici, ca să ne luăm păcatele de pre noi, și să ne curățim de toată spurcăciunea trupească și sufletească, și dacă ne vom ispovedi, atunci de ni se va întâmpla să ne afle moartea, noi vom merge întru împărăția cea de vecie a cerului, care o a gătit Domnul acelora ce iubesc pre Dînsul, ci aceea noi să o și dobîndim, în vecie nesfîrșită, Amin.

ÎNVĂȚĂTURĂ PENTRU OTCE NAȘ

Cuvînt al 8

Tatăl nostru Ce ești în ceruri. Cum va putea neștine să mărturisească pre Hristos, și să-L cheme Tată? Bine este, căci că Sfinția Sa a zis cu prorocul [p26v/65](#) David: Eu am zis: Dumnezei să fiți, și fiii Celui de sus toți, iară oricine va să roage pre Dumnezeu ca pre un Tată, cade-i-se să facă și toate celea ce va Tatăl, căci că dacă nu face feciorul voia Tatălui, Tatăl nu iubește pre fiu-Său. Să se sfințească numele Tău. Cum să se sfințească numele lui Dumnezeu? Au doară nu e sfînt și preasfînt și drept? Ba așa este. Dară cum va să se sfințească numele lui Dumnezeu? Cum? Cînd noi facem cele ce place lui Dumnezeu și voia Lui, atunci se sfințește numele Lui de noi, cînd noi facem bine, atunci se mărește numele lui Dumnezeu.

Să vie împărăția Ta. Sufletul atunci roagă pre Dumnezeu să-i trimită împărăția Lui, adică ajutorul Lui, să n-ajute spre diavoli care îl țin cuprins ca o cetate ce este închisă de vrăjmași, și roagă pre împăratul să vie să taie pre vrăjmași, și să scoată cetatea, așijderea și sufletul roagă pre Împăratul cerurilor să-i trimită ajutorul Lui să gonească pre cugetele cele rele ale diavolului carele îl țin cuprins. Să fie voia Ta cum [p27/66](#) în cer așa și pe pămînt. Adică cum sunt în ceruri îngerii în pace și nemișcați, numai ce sunt de mărie și de cîntare lui Dumnezeu, așa se roagă și sufletul să fie voia lui Dumnezeu și pre acest pămînt, cum sunt și în ceruri îngerii nemișcați și neclătiți și fără de mînie, și fără de răutate. Pîinea noastră ceea ce tot este dă nouă astăzi, pîinea noastră ceea ce tot este, se cheamă în trei chipuri, întîi se cheamă sfîntul dar al dumnezeieștii curate și înfricoșatei Taine, să ne-o dea de pururea să ne priceștuim în toate zilele vieții

pricestuiésc și **-ștuiésc** v. tr. (vsl. *pričenštati*, a participa, *pričenštovatĩ*, a împărtăși, d. *čenštĩ*, [rus. *častĩ*], parte; rus. *pričastitĩ*, sîrb. *pričestiti*. V. **priceasnă**). *Vechĩ*. Împărtășesc, daŭ împărtășanie. V. refl. Primesc împărtășanie: *bolnavu s'a pricestuit*. – Și azi în Serbia a **precestui**, în Bucov. a **precistui**.

noastre, iară a doua se cheamă, să ne trimiți pîinea aceasta, care ne trebuie în toate zilele, care trăim cu dînsa noi toți, iară a treia se cheamă să ne trimită pîinea cerească, adică darul lui Dumnezeu să ne hrănească sufletește și trupește, căci că darul lui Dumnezeu este acela carele hrănește și trăiește pre omul, și Cuvîntul lui Dumnezeu, cum se zice, că: Nu va putea trăi omul numai de o pîine, ci de toate cuvintele carele ies din gura lui Dumnezeu. Și iartă nouă greșap27v/67lele noastre cum iertăm și noi greșiților noștri. Acum aicea noi cerem și blagoslovenie și blestem, însă blagoslovenie căci că zicem iartă nouă greșalele noastre. Ci bine că ne rugăm să ne ierte păcatele noastre, iară zicem să ni le ierte așa, cum iertăm și noi pre vrăjmașii noștri. Iară noi ocaianicii de noi ocaianic, -ă adj. (vsl. *okaianinikũ*. V. caînic). *Vechĩ*. Nenorocit, de plîns. – Scris și ocaianic.

pre ce vrăjmași iertăm cum se cade? Pentru aceea iaca că cerem blestem iară nu blagoslovenie, drept aceea să socotim cu mintea noastră acest cuvînt care cerem de la Dumnezeu, și cum cerem noi să ne ierte de păcatele noastre, așa și noi să iertăm pre vrăjmașii noștri, ca să fie rugăciunea noastră primită către Dumnezeu, și să ne ierte și păcatele noastre. Și nu duce pre noi în ispită ci ne izbăvește pre noi de hitleanul. Aici cerem de la Dumnezeu ca să nu ne dea în hitleán, hitlen, V. vicl-

vicleán, -ă adj., pl. *enĩ*, *ene* (ung. *hitlen*, d. *hit*, credință, și *-len*, fără). Perfid, fals, înșelător. *Cel viclean*, diavolu: *și ne mîntuiește de cel viclean ! Șiret: vulpe vicleană*. – *Vechĩ* și hitl-, hicl- (și azi, în Șez. 3, 15); vitl-. În vest și fitl-, ficl-, icl-

mîinile diavolului să ne facă răutate, și iară ne rugăm să ne dea răutate deplină, nici să nu ne lase de tot să nu ne facă răutate pînă în sfîrșit, căci că cu multe răutăți și cu multe scîrbe ni se cade să mergem întru împărăția lui Dumnezeu. Și oricine carele nu pate în ceastă lume nici o scîrbă și nici o nep28/68voie, acela pătésc v. tr. (lat. *pátio*, *patire* îld. *pátior*, *pátĩ*, a suferi, înrudit cu vgr. *pásho*, *épathon*, sufer [!]; it. *patire*, sp. pg. *padecer*. V. pasiune, patimă, apatie). Sufer [!], mi se întîmplă neplăceri. *A o păți*, a ți se întîmpla o neplăcere: – În vest și pat, pate, să pat, să pată saŭ să pață.

bine să știe că n-are amestec cu Dumnezeu, cum se zice, că: Tatăl cel bun carele iubește pre fiu-său el îl pedepsește ca să se înțelepțeze, ci căci el iubește pentru aceea-l pedepsește, iară pre feciorul cel ce nu-l pedepsește tatăl pre acela nu-l iubește ci-l ține ca pre un copil, și orice dară face el nu-i zice nimic; pentru copil m. [*Vechiu rom. cõpil*, bastard (și azi în Maramureș), adică copil din flori (în opozițiune cu *cocon* sau *fecior*, copil legitim)

ce nu-i zice nimic? Căci că nu-l iubește, iar Tatăl carele iubește pre fiu-său bine, și va să fie om bun, ca să moștenească avuția lui, el îl ceartă în toată vremea. Și cînd îl vede că se întoarce din răutăți ce face și în pedeapsa ce-i face nu-i întoarce cuvintele, atunci îl ia în casa lui, și-l pune de șade și lîngă dînsul de

mănîncă de ce mănîncă și tată-său, iară la moartea lui el pune moșnean. Într-acest chip face și Tatăl nostru cel ceresc nouă cînd ne pedepsește, și noi nu blestemăm de răutăți ce ne vin, ci încă mulțumim lui Dumnezeu cu tot sufletul, atunci ne dă pîinea cea cerească. Și dacă murim ne face moșneni împărăției Sale. Ci ne rugăm să ne pedepsească cîtu-i este Lui voia, p28v/69 iară să nu ne lase de tot în mîinile diavolului, căci că Sfînția Sa este puternic să ne izbăvească de mîinile lui. Că a Ta este împărăția și puterea și măria, Tatălui și Fiului și Duhului Sfînt, acum și de pururea, și în vecia vecilor.

Acum aicea preotul se roagă către Dumnezeu cu rugăciune, și zice: Că Ție Ți se cuvine să Te roage toți și să Te caute, căci că Tu ești Împăratul cel tare mai puternic decît toți împărații cei puternici, căci că ești putere și mărie, și căci că mărești pre ceia ce urmează voii Tale, de întru care este cum se vede la această rugăciune, ca cum ar lăsa oarecine greșalele fratelui său celui creștin, și atunci la sfîrșenia rugăciunii zice, Amin. Vrînd să arate cum de față și mai adevărată cinste și mărie, nu este alta fără de vederea chipului Tău, adică vederea a Ta, a Sfintei Troițe zic, a Tatălui, și a Fiului, și a Duhului Sfînt. Deci această rugăciune învață pre noi, cum învața și de în gura lui Hristos pre sfinții apostoli, ca să ne facem sfinți și ucenici lui Hristos, ca și p29/70 dînșii de umblau pre urma lui Hristos, și dacă ne vom face sfinți noi să fim și destoinici să primim pîinea cea cerească. Acea zic care cînd stă preotul la ușa sfîntului altar și zice: Sviataia Sviatîm [Sfintele sfinților], să nu avem nimic către nimeni, și nici unul să nu fie în păcate. Nici nimeni să n-aibă cuget rău către nimeni. Și iară grăiește: Prosti priemișe bojestvennîh, sviatîh, preacistîh i jivotvoriaștih tainî [Drepti primind dumnezeieștile, sfintele, preacuratele și de viață făcătoarele Taine]. Însă drepti să luăm dumnezeiasca sfîntă și preacurata, adică să avem credință pravoslavnică, și să credem drept și bine pre Domnul nostru Iisus Hristos, căci că acesta acela este trupul și sîngele lui Hristos, iară nu altul, sau în chipul lui. Iară adevărat ceia ce zice: Se esti tealo moe eje za vî lomimo e v ostavlenie greahov. Acesta este trupul Meu care pentru voi s-a frînt întru iertarea păcatelor. Așijderea iarăși: Acesta este sîngele Meu cel ce s-a vărsat pentru voi întru iertarea păcatelor. Nu zice acesta este în chipul trupului Meu, sau sîngelui Meu, ci acesta este, adică acesta adevărat este. Pentru aceea și preotul p29v/71 grăiește: Drept și cu credință să credeți. Și așa să luați cei buni și cei drepti, ca și cum ar fi acela trupul și sîngele Domnului nostru lui Iisus Hristos, și să dați slavoslovie lui Dumnezeu, Tatălui, Celui ce a destoinicit pre noi a ne priceștui Tainelor Lui celor curate. După aceea zice: Blagoslovenie Gospodine na vas togo blagodatiiu i celoveakoliubie vseгда ninea i prisno i v veakî veacom. Adică să fie de pururea

darul lui Dumnezeu și blagoslovenia Sa cu oamenii. Iară oamenii adeverează cuvîntul preotului, și zic: Amin, să fie așa cum grăiești tu părinte.

SLOVO NA POCLONENIE CESTNAGO I JIVOTVORIAȘTAGO CRSTA,
V NEDEALIU Z CVIATOVO POSTA. [Învățătură la Închinarea Crucii]

Închipuiește-se ceastă zi de astăzi creștini blagosloviți, ca și cum ar merge un împărat la război, să biruiască pre vrăjmașii săi p30/72 după aceea întorcîndu-se să vie la polata sa, el trimite înainte poruncă prin cetățile lui cele împărătești, să se bucure și să se veselească pentru biruirea împăratului, și să știe că vine și împăratul ca un puternic și biruitor, într-acela chip este și praznicul de astăzi, căci că Domnul nostru Iisus Hristos marele Împărat va peste puține zile să-Și arate puterea și izbînda care a făcut asupra diavolului, după întruparea Lui și după Învierea Lui, pentru aceea înainte a trimis Sfînta Cruce astăzi, ca noi să ne gătim să ieșim întru întîmpinarea Lui, ci astăzi este zi de închinarea cinstitei Crucii, drept aceea și noi o iubitorilor de Hristos, cu frică și cu cutremur să i ne închinăm cu bucurie sufletească, și cu veselie duhovnicească, să o sărutăm. Căci că astăzi se face bucurie în ceruri și pre pămînt, astăzi se bucură îngerii, și prăznuiesc oamenii, căci că prealuminata Crucea lui Hristos se arată în lume, pentru care Cruce dracii se gonesc, și boalele fug, păcătoșii se tămăduiesc, și toate marginile p30v/73 pămîntului se luminează. Astăzi și Biserica lui Hristos ca alt rai se arată, căci că cum era cel pom al priceperii în mijlocul raiului, carele omorî pre Adam pentru neascultarea lui, așa și Biserica noastră cea sfîntă are astăzi cinstita Cruce, lemnul cel de viață, carele învie pre Adam pentru moartea lui Hristos, pentru aceea o arată astăzi la noi oamenii, să o primim ca un lucru al învierii neamului tuturor oamenilor. Astăzi se izbîndi prorocia prorocului David, unde zice: Închinămu-ne locului unde au stătut picioarele Lui, pentru aceea să se bucure și Biserica lui Hristos, și să se bucure bucurie și veselie duhovnicească, că iată noi fiii ei ne-am adunat să prăznuim praznic și zbor sufletesc. Și bine că de-am pățit și rău petrecînd calea postului pînă astăzi, iară acum ne-a venit zi să prăznuim. Ca și cum ar fi un călător, de umblă multă cale, și-l arde soarele, și-l supără zăduhul, după aceea la mijlocul căii află un copac frumos cu multă frunză, și șade supt dînsul la umbră de se odihp31/74nește, așijderea și noi în ziua de astăzi, căci că dacă nu foarte ne sufeream de osteneala postului, noi iată că aflăm cinstita și Sfînta Cruce în mijlocul Sfîntului Post de o prăznuim ca un praznic dumnezeiesc. Ci pentru acea mică odihnă, noi să ne înnoim, și să ne facem inima bună și să ne întărim către cealaltă cale a postului,

că această Sfântă Cruce foarte armă tare este la tot creștinul, împăraților este izbîndă, bisericilor este cinste, dracilor gonitoare, creștinilor pază.

Pentru aceea ferice de ceia ce se află destoinici închinării ei, ferice de ceia ce i se închină astăzi cu inimă curată. Ferice de ceia ce sunt din cei ce grăiește astăzi Domnul la Sfînta Evanghelie. De sunt destoinici să-I urmeze, căci că așa grăiește: Oricine va vrea pre urma Mea să urmeze, acela să se lepede de sine, și să-și ia crucea sa, și să vie după Mine. Ia vedeți cum grăiește Domnul pre amăruntul cuvîntul Său, nu zice: Măcar de veți vrea măcar de nu veți vrea voi tot să-Mi [p31v/75](#) urmați. Dară cum zice? Oricine va să vie după Mine, cum am zice, nu grăbesc, nu nevoiesc, nu îndemn, fieșicine este stăpîn lui, fieșicine este împărat capului său, fieșicine este puternic minții sale, și cu sufletul său, ori de va vrea să-l mîntuiască, ori de va vrea să-l piarză. Pentru aceea grăiesc, oricine va vrea să vie pre urma Mea, întru bine vă chem, întru bunătăți vă chem, întru odihnă vă chem, pentru aceea veniți de voia voastră. Ori bărbat, ori muiere, ori boier, ori sărac, de va vrea să se mîntuiască, acela să se lepede de sine, și să ia crucea sa și să-Mi urmeze. Acum această învățătură a Domnului trei lucruri închipuiește, însă una să se lepede cineva de sine, al doilea să-și ia crucea sa, și al treilea să-I urmeze. Ci să vedem ce va să fie aceasta, să se lepede neștine de sine. Ci însă întîi să spunem ce este lepădarea altuia, după aceea vom spune și pentru ce să se lepede de sine.

Este altul carele se leapădă, sau de frate, sau de prieteni, sau de vecini sau de vreun alt om, măcar de-l [p32/76](#) va vedea că-l bat, măcar de-l va vedea că-l pedepsesc, măcar de-l va vedea că-lucid, sau fitece rău făcîndu-i, iară acela nu

FITECÉ adj. v. fiece, fiece, oricare, orice, orișicare, tot.

bagă în seamă, nici îi ajută, nu-i pare rău de dînsul, căci că de tot s-a despărțit de dînsul. Deci așa va Dumnezeu să nu ne pară rău și nouă de trupurile noastre, măcar de ne vor bate pentru numele Sfîntiei Sale, măcar de ne vor munci pentru dragostea Sa, măcar altă orice răutate ne vor face pentru legea noastră, nimic acele munci și răutăți să nu le băgăm în seamă, aceasta este aceea să se lepede neștine de sine, și iară nu zice să se lase ci zice să se lepede, adică de tot cu totul și tot să se lepede de sine. După aceea zice mai jos: Să ia crucea sa, adică să ia asupra lui crucea a sa. Ori vedeți cu ce armă întărește Împăratul cel mare și Dumnezeu pre voinicii Săi? Nu-i dă platoșă de fier, nici arc, nici sabie, nici pavăză, nici altceva nimic din armele voinicilor cestor de pe pămînt.

Dar ce-i dă? Dă-i cinstita și Sfînta Cruce, că aceea este și sulită, aceea este și pavăză, [p32v/77](#) și arc, și orice armă trebuie creștinului celui blagocestiv. Ca și un împărat ce cumpără arme bune și le dă slugilor lui, așijderea și Domnul pre această Sfîntă Cruce ne-a dat armă și ne grăiește: Vedeți Crucea Mea cîte a

izbîndit, vedeți cum a biruit pre moartea, cum a călcat pre puterea diavolului. Drept aceea și voi faceți armă ca aceasta, de vă este voia să faceți și voi cîte am făcut și Eu, încă și mai multe, căci că cela ce crede întru Mine acela va putea să și facă minuni. Însă ce lucru va să fie care grăiește, să-și ia crucea asupra lui? Și nu zice să facă fieșcine cruce de lemn să o poarte la umăr, căci că aceea ce fel este? Sau ce bunătate este să poarte neștine crucea la umăr? Dară ce va să zică? Așa să vă fie naintea voastră moartea, ca și celuia ce va să se răstignească sau să se înțepe pentru vreo vină, de-și ține crucea la umăr sau țeapa, și umblă tremurînd și așteptînd moartea. Așa și voi să vă nădăjduiți de moartea voastră, atîta cît să vă pară că nu veți ajunge pînă seara, și noaptea p33/78 să vă pară că nu veți ajunge pînă la ziuă, de toate păcatele lumii să fiți morți. Cum grăiește și Pavel apostol: Lumea mie s-a răstignit, și eu lumii, și așa să muriți în toate zilele, cum zicea iară acest apostol: În toate zilele mor. Iară să nu muriți moarte adeverită, ci priveduitoare. Care este moarte priveduitoare? Cînd urgisești privedenie (slavonă, vezi [Lexiconul lui Mardarie Cozianul](#)) = nălucire poftele trupului, cînd omori patimile, cînd omori voile tale cele rele, atunci te chemi că mori moarte priveduitoare, însă atunci trupul ți se omoară, iară sufletul tău înviază, aceasta va să se cheme aceea ce zice: Să-și ia crucea sa. Și mai jos zice: Și să-Mi urmeze. Căci că sunt unii oameni deși aduc aminte de moarte în toate zilele, cum am zice ca furii, ca ucigătorii de oameni, și ca toți ca ceia ce fac pre acuns lucruri rele, carele sunt destoinici morții, pentru aceea grăiește: Să-Mi urmeze, adică nu voi pre omul cel tare și viteaz carele nu-i este frică de ceastă moarte trecătoare, ci caut om carele este destoinic să-p33v/79Mi urmeze, să facă cîte am făcut și Eu, că așa a fost apostolul Petru, carele s-a răstignit cu capul în jos pentru dragostea lui Hristos. Așa a fost și apostolul Pavel carele zicea: Cine ne va despărți de dragostea lui Hristos? Nici grijă, nici strimturi, nici goana, nici foametea, nici golătatea, nici nevoia, nici sabia, nici nimic. Așa a fost și prorocul David unde zicea: Pentru Tine mă omor în toate zilele, socotitune-am ca niște oi de junghiere. Așa au fost și mucenicii, de-și vărsau sîngele penrtu dragostea lui Hristos, așa au fost și postnicii care se posteau, și-și omorau trupurile de ținere pentru împărăția cerurilor. Într-acest chip ne grăiește și ne învață și pre noi Hristos să fim și să facem. Pentru aceea creștini blagosloviți să ne întărim și noi de această cinstită și Sfîntă Cruce, și să fim bucuroși și către cealaltă rămășiță de post. Să nu iubim patimă bună a trupului, ci să poftim înfrumusețarea sufletelor noastre, și să urgisim patimile cele bune ale acestei lumi. Căci că bună este și bucuria acestei p34/80 lumi, bună ne pare că este, și patima cea bună a trupului bună este și viața acestei lumi trecătoare, căci că darul lui Dumnezeu este și aceasta. Iară cînd ne vom aduce aminte de viața și

de bucuria ceea ce va să fie, pre lesne ne vom urgisi bucuriile ceștii lumi, când ne vom îngrădi cu puterea cinstitei Cruci pre lesne vom putea posti și ținea, căci că aceasta Crucea, este putere și îmbrătoșare tuturor bunătăților celor bune, că

ÎMBRĂȚIȘĂ, *îmbrățișez*, vb. I. 1. Tranz. și refl. recipr. A (se) **cuprinde**, a (se) **înlănțui cu brațele**, a (se) **strânge în brațe** (în semn de afecțiune). ♦ **Tranz.** Fig. A înconjura din toate părțile; a învâli. 2. Tranz. Fig. A cuprinde dintr-o aruncătură de ochi. ♦ A include, a cuprinde în sfera preocupărilor. 3. Tranz. Fig. A-și însuși o idee, o doctrină, o concepție. ♦ A se consacra unei profesii. ♦ A cuprinde, a conține. [Var.: (reg.) îmbrătoșă vb. I] – În + brățiș (reg.).

de dînsa se obrășesc toate tainele Legii noastre că cu dînsa ne cununăm, cu

OBRĂZUÍ, *obrazuiesc*, vb. IV. Tranz. (Înv.) A reprezenta, a înfățișa; a schița. – **Obraz** + suf. *-ui*.

dînsa ne sfințim. Ori de vor vrea preoții să facă Liturghie, ori de vor vrea arhieriei să hirotonisească cu această cinstită Cruce toate le obrășesc, pentru aceea și noi măcar în cale de vom vrea să purcedem, pre dînsa să avem povățuitoare, ori în casă de vom fi, pre dînsa să avem păzitoare, măcar de vom dormi pre dînsa să avem priveghiitoare, departe de noi să nu fie, tot creștinul lîngă dînsul să o aibă. Deci să nu o facem cu nepricepere, și nedeplin, cum fac cei mulți care nu știu, ce **p34v/81** va să se facă cum se cade creștinului celui blagocestiv, că sunt unii care pun mîna cînd în frunte, cînd la umăr, cînd la pîntece de-și fac cruce fără pricepere, dară cîndu-ți pui mîna întîi în frunte, apoi în umărul cel drept sau în cel stîng, după aceea atunci pui la pîntece, atunci ce cruce ai făcut? Aceea cruce nu este, ci ca și o batjocură este. Dară cum să se facă? Cade-se tot creștinul blagocestiv, însă întîi să-și strîngă cele 3 degete ale sale în loc de Sfînta Troiță, însă degetul cel mare și celelalte 2, carele sunt lîngă dînsul, după aceea întîi să puie în frunte, a doua oară la pîntece, a treia oară în umărul cel drept, iară a patra oară în umărul cel stîng, atunci cînd faci așa închipuiești cea Cruce adeverită. Și ia să ascultați să vedeți ce este înțelegerea Crucii, cînd punem mîna în frunte, după aceea o pogorîm la pîntece, vom să zicem, că Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a fost și este Dumnezeu, iară apoi pentru mîntuirea noastră, și noi ca să credem Se pogorî din **p35/82** ceruri jos pre pămînt, și de pre pămînt merse și mai jos, adică în munca iadului, și scoase de acolo pre sufletele cele ce se munceau în iad, iară după aceea dacă o punem în umărul cel drept, și apoi în cel stîng, vom să zicem că dacă a izbăvit sufletele dreptilor din iad, S-a suit în ceruri, și a șezut din a dreapta lui Dumnezeu și a Tatălui și iară va să vie Judecător a toată lumea, însă să puie pre cei drepți despre partea cea dreaptă, iară pre cei păcătoși de-a stînga. Pentru aceea ne rugăm să nu ne puie despre partea stîngă, ci să ne destoinicească să stăm și noi despre partea Sa cea dreaptă cu sfinții, aceasta închipuiește Crucea cînd o facem pe obrazul nostru. Drept aceea ni se cade cum se cade așa noi să o facem ca să lucreze și puterea ei, căci că această Cruce

îndulcea otrăvile, puterea acestei Crucii îndulcea ierburile cele amare, ca mucenicilor când își făceau Cruce și beau otrăvile, și ce lucru minunat este și aceasta, că în vremea lui Moisi de îndulci un lemn apa cea amară a Mării, cu cât [p35v/83](#) mai mult puterea Crucii să nu facă alte lucruri mai mari, și ia să ascultați, cum îndulci acel lemn pre apa Mării, ca să înțelegeți, că lemnul acela cinstita Cruce închipuia.

Moisi dacă trecu pre ovrei Marea Roșie, el îi duse în pustie, care se chema Sur, și acolo umblară 3 zile și apă nu puteau afla să bea, pînă se duseră la locul unde se chema Mera, și acolo aflară apă iară era amară foarte atîta de amară cît nu putea omul să o guste, pentru aceea se chemă și numele locului acelaia amărăciune, iară ovreii răpștiau asupra lui Moisi și ziceau: Drept ce ne-ai scos **răpștesc** v. intr. (vsl. *rûpștati sen, -ușton sen, a murmura, a face gură. V. răpșciugă*). *Vechi. Cîrtesc. Azi. Nord. V. refl. Mă răstesc.*

de la Eghipt și nu ne-ai lăsat să murim acolo la locurile noastre? Acum dă-ne apă să bem și noi și muierile noastre și copiii noștri, atunci Moisi rugă pre Dumnezeu ca să îndulcească apa aceea, iară Dumnezeu îi arătă o fărîmă de lemn și-l băgă în apa aceea, și numai cît se îndulci apa. Pentru aceea cînd te pricești cu vreun ovreu și te întrebă: Cum face Crucea atîtea minuni? Întrebă și tu, dară lemnul ce [p36/84](#) la cum îndulci apa Mării? De-ți va zice că rău faci căci te închini Crucii, zi-i și tu, dară voi ovreii căci vă închinați cărții în care vă este scrisă Legea voastră? De te va rîde căci te închini lui Hristos cel răstignit, iară ție să-ți pară rău de pieirea lui, căci că nu se pricepe ce face, nu știe ce-ți grăiește, că om trupesc este, iară de cele sufletești nu se prinde, cum grăiește și apostolul Pavel: Ce va să zică ovreiu: dară Hristos dacă a fost Dumnezeu adevărit cum ziceți voi creștinii, pentru ce S-a răstignit și a murit moarte necinstită? Cînd îți va zice ovreiu cuvînt ca acesta, zi-i și tu: Căzutu-I-S-a lui Hristos să Se răstignească o nepricepute ovreie, căci că toți prorocii și singur Moisi așa au prorocit și ziceau, întîi Moise zice: Veți o ovreilor să vedeți pre viața voastră unde va să spînzure naintea ochilor voștri, și nu veți să credeți. Viața singur Hristos este. Căci că mai nainte de Învierea Lui învie morți, și iară și după Învierea Lui învie pre morții cei din vecie, și grăiește iarăși prorocul Isaia pentru Hristos, cum [p36v/85](#) merge oaia la junghiere, și cum stă berbecele fără de glas naintea celui ce-l tunde, așa și Hristos merse cu smerenie către răstignire, și nu-Și deschise gura să blesteme pe ovrei. Iară de-ți va zice că pentru altul grăiește prorocul cuvîntul acesta, tu-i zi că tot pentru Hristos grăiește cuvîntul acesta. Că după aceea iară grăiește: Cine este acela carele va putea să spuie neamul Lui? Și iară grăiește prorocul Ieremia, ca de la gura ovreilor.

Ziceau ovreii: Veniți să băgăm lemnul în pâinea Lui, și să-L pierdem de pre pământul viilor, pâinea trupul lui Hristos se cheamă. Căci că în noaptea ceea ce vrea Hristos să se vînză, luă pâine, și zise către apostoli: Aceasta este trupul Meu. Iară lemnul carele au băgat ovreii în pâinea lui Hristos, acela Crucea este, care au răstignit pre Hristos, că Dumnezeu adevărit era Hristos Carele S-a răstignit. Că de aceasta mărturisește cartea Ezdrei unde zice: Mărit este Domnul Dumnezeu Carele Și-a tins mîinile și a mîntuit pre Ierusalimul înaintea ochilor noștri.

Și iară grăiește și prorocul David ca de la fața lui p37/86 Hristos: Săpat-au mîinile Mele și picioarele Mele, tot pentru Hristos grăiește. Căci că aceasta nici David carele o spune nici altul nimeni din proroci nu o au pățit, să le sape mîinile sau picioarele.

Și iară înțeleptul Solomon grăiește ca de la fața ovreilor, la cartea care se cheamă Înțelepție, ziceau ovreii: Veniți să-L pierdem cu moarte rușinată, căci că zise că este Dumnezeu, și Fiul lui Dumnezeu. Iară căci se cade să ne închinăm Crucii, și prorocii ne învață, prorocul David grăiește: Să ne închinăm la locul unde au stătut picioarele Lui. Și iară: Cinstiți pre Dumnezeu Domnul nostru și vă închinați sub podnožia picioarelor Lui, și iară: Dat-ai celora ce se tem de Tine **подножия = pedestal**

semn ca să fugă de fața arcului, adică grăiește David către Hristos: Dat-ai creștinilor căroră li-e frică de Tine semn să fugă de la fața arcului, însă semnul este Crucea, care o semnăm pre obrazul nostru, iară arcul este acela vrăjmașul și ucigătorul de sufletele noastre diavolul. Și iarăși: Fă cu mine semn întru bine p37v/87 ca să vază cei ce mă urăsc și să se rușineze, adică roagă David pre Hristos și zice: Fă cu mine semn în loc de bine ca să vază cîți mă urăsc, adică dracii, și să se rușineze. Și iară grăiește prorocul Iezechiil: Dă semn la fruntea lor. Și înțeleptul Solomon zice: Cinstiți pre lemnul de la care lemn se face ajutorul. Iară proroc Isaia arată și spune de ce lemn a fost Crucea și zice: De chiparos și de pevghi și de cedră, încă se mărește locul cel sfînt. Ci încă și minunile celea **пéuko = pin**

ce se făceau în vremea cea veche cu toiagul lui Moisi, tot lucrarea Crucii închipuia, căci că toiagul lui Moisi pre cinstita Cruce închipuia. Toiagul lui Moisi s-a făcut șarpe și mînca toiegile vrăjitorilor, care erau ai lui faraon. Așijderea și cinstita Cruce sfărîmă puterea diavolilor. Încă și pînă în ziua de astăzi o sfărîmă. Toiagul lui Moisi desfăcu Marea Roșie și trecură ovreii neatinși de mîinile lui faraon. Așijderea și cinstita Cruce desfăcu păcatul cel rău, și trecu sufletele oamenilor nepipăite de p38/88 lucrarea diavolului, ci încă pînă în ziua de astăzi cu dînsa ne ajutăm de facem bunătați. Toiagul lui Moisi despică

cea piatră și ieșiră 12 izvoare de beau ovreii cei însetoșați. Așijderea și Crucea despică pre lumea cea întărită și nepocăită, și scoase 12 apostoli, și învățară pre lumea cea rătăcită. Ci încă și dreptul Iacov cu toiagul său trecu râul Iordanului, cum singur grăiește: Cu toiagul acesta am trecut Iordanul. Ci toate acestea au fost și s-au făcut ca să credem noi, că și mai mari lucruri și minuni poate să facă puterea Crucii, cu numele lui Hristos Carele S-a răstignit pre dînsa. Aceasta este Legea creștinătății noastre, și însă cine o va ținea, acela va merge în viață. Iară cine o va urgisi acela va merge în munca iadului. Pentru aceea ne închinăm Crucii, și cinstim piroanele, și pre Hristos Carele S-a răstignit, credem și-L mărturisim Dumnezeu adevărit. Preeretici blestemăm, de ovreii ne batem joc, pre păgîni îi rîdem, care ne dosădesc căci ne închinăm lemnului sau argintului, sau [p38v/89](#) aurului, sau fierului, căci că noi nu ne închinăm tinei, ci pre chipul Crucii cinstim șiindu-ne mintea la Hristos, Carele S-a răstignit, căci că de vom afla singur lemnul, sau fierul sau argintul, să fie într-alt chip noi nu ne închinăm, ci dacă avem zbor și pentru Cruce grăim, noi ni să zicem puțin

2) zbor n., pl. *urî și oare* (sîrb. bg. *zbor*, adunare, bilcî, sărbare [!], convorbire, rus. *zbor, sobór, sobor*, adunare. Cp. cu *cuvînt, vorbă, taifas*). *Vechi. Sobor, adunare. Azi. Vest. Bilcî. Horă, dans public (și'n Mold. sud). Șezătoare, furcărie. V. clacă.*

ZBOR², *zbóruri*, s. n. ~ 2. Adunare, reuniune. 3. (Banat) Colecție, mulțime (de obiecte). 4. (Mold.) Șezătoare (v. *șezător* (2)). (din sl., cf. bg., sb., rus. *sbor*, pol. *zbor*, dublet al s. n. *sobor* < sl. *súborŭ*)

lucruri la acest lucru al praznicului nostru. Bucură-te Cruce, ceea ce ești a toată lumea mărie și veselie, căci că cu tine biruind oamenii pre puterea vrăjmașilor, lor se bucură și se veselesc. Bucură-te Cruce ceea ce ești armă nebiruită împăraților celor creștini, că din puterea ta împărații se întăresc și biruiesc pre puterea celor ce se bat cu dînșii. Bucură-te Cruce ceea ce ești putere celor netari, și celor prea slabi întărire, și oamenilor celor creștini biruință și învîrtoșare. Bucură-te Cruce ceea ce ești nădejdea voinicilor celor creștini, căci că pre tine se nădăjduiesc voinicii de intră în războaie. Bucură-te Cruce ceea ce ești călătorilor povaț, biruință celor ce se bat, și izbăvire celor [p39/90](#) ce se izbăvesc.

POVĂȚ s.n. v. povață.

Bucură-te Cruce, ceea ce ești de trei ori poftită și sfințită, celor ce înoată povățuitoare, celor îmburați linie, călugărilor putere, mirenilor păzitoare,

îmburéz v. tr. Umplu de bură saŭ de pulbere fină.

mucenicilor laudă, postnicilor veselie.

Bucură-te Cruce ceea ce ești prorocirea apostolilor, prorocilor prorocie, învățătorilor ajutor, tuturor sfinților bună și cinstită îmbunătățire. Bucură-te Cruce ceea ce ești pază tuturor creștinilor celor blagocestivi, că pre tine avem armă și păzitoare, tu ne ești ajutoare, cu lucrarea ta rușinăm pre vrăjmașii noștri, biruim pre draci, supunem trufia diavolului.

Acesteia noi creștini blagosloviți să i ne închinăm, pre aceasta să sărutăm, pre aceasta cu tot sufletul să o sărutăm, acesteia cu frică și cu bucurie să-i mulțumim. Însă cu frică pentru nedestoinicia noastră, iară cu bucurie pentru dar care ne dăruiește. Cu puterea acesteia să ne întărim, și să fim bucuroși către aceealaltă rămășiță de post, ca să-l petrecem cum se cade și cum [p39v/91](#) va Dumnezeu. Ca aicea să ne destoinicim cestor Paști, și purtării de lumină a Domnului nostru lui Iisus Hristos. Iară acolo să dobîndim cele Paști adevărate întru bucuria îngerilor, întru ceata sfinților, și întru împărăția cerurilor, acelea noi toți să le dobîndim pentru Domnul nostru Iisus Hristos Dumnezeu cel adevărat, Căruia I se cuvine măria, cinstea și cea mare frumusețe, în vecia vecilor nesfîrșit, Amin.

CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ PENTRU MOARTE,

Ca să nu foarte plîngă creștinii pentru cei ce mor.

Ascultați boieri învățătură și luați aminte ascultați cuvîntul lui Dumnezeu, ca să iasă întristarea de la inimile voastre. Căci că de multe ori cuvîntul bun mîngîie durerea, și învățătura cea bună pierde întristarea. [p40/92](#)

Că mulți fraților vedem ieri vii care vorbeau și se bucurau cu noi dimpreună, iară acum eu văz că nu sunt. Ci au doară s-au dus către vreun om mare de dînsul chemați, au zac în așternut și-și așteaptă moartea, căci că multă tînguire văz acum multă netocmire la biserică și în casă plîngere fără măsură și suspinări și chipuri cum nu se cade întru biserică lui Dumnezeu. Și de multe ori am rugat pre dumnia voastră pentru aceasta, și o v-am adus aminte, cum cu răbdare și cu mulțămire să răbdăm de adormirea celor ce se pristăvesc, iară să nu faceți așa netocmire și cum nu se cade, nici să vă pară că sunt ca niște pieriți cei ce mor în lege creștinească, și să plîngeți cum nu se cade pentru dînșii, ci pre noi să plîngem creștini blagosloviți, pre cei păcătoși să tînguim, că de nu ne vom înțelepți de moartea fratelui nostru, cînd ne vom pocăi? Dacă vedem de față cu ochii noștri ce ne facem, și nu ne întoarcem, dară cînd ne vom îndrepta? Pentru aceea vă rog, de noi să ne întristăm, iară să nu ne pară că sun

[p40v/93](#)tem fără de moarte, căci că una este calea morții iară nu alta. Tuturor este dată de la Dumnezeu ispravă tocmai. Moartea de împăratul nu-i este frică, de arhieriei nu-i e teamă, de bătrîni nu-i pare rău, frumusețele nu poftește, de cocon carele are numai acela nu i se face milă, nici lacrimile vede, de boier nu gîndește, pre domni nici în seamă nu-i bagă, la obraz nu caută, ci la toți tot vine tocmai. Drept aceea iată că vedem cîți sunt pre pămînt, mîine sunt în cer, însă de vor fi făcut

bine pentru suflete-și, astăzi ei sunt în polate iară mâine în groapă. Astăzi boier și mare, iară mâine împuticiune și împutit plin de viermi, astăzi trufaș și limbut, iară mâine smerit și tăcut, astăzi se bucură și se veselește, iară mâine pute mai mult decît toată împuticiunea. Și încă de multe ori întrebăm, unul pre altul, unde este cutare boier? Unde este cutare împărat mare? Unde este cel silnic și trufaș? Unde este cela ce răpește fără dreptate? Unde este cel hulitor și op^{p41/94}biditor? Toți s-au dus în loc înfricoșat și prea ciudat. Unde? Unde este Judecătorul judecătorilor, unde este Înfricoșatul înfricoșăților, unde este Împăratul împăraților. Acolo unde toți tocmai stau, robii roabele, cei slobozi, cei de bună rudă, cei cinstiți, păcătoșii, dreptii, ci însă dreptii se vor încununa, iară păcătoșii se vor osîndi.

Unde este acolo măriia împăraților? Unde este trufia domnilor? Unde sunt bogății care nu fac milostenie? Unde este fățăriia boierilor? Unde este frumsețea tinerețelor și multă răsfățatură? Tinerețele nepricepute, carele au nădejde să trăiască mulți ani, tinerețele nebune și trufașe. Ci însă carele este aicea trufaș, iară acolo este smerit. Aicea beat iară acolo măcar o picătură de apă n-are. Aicea gata în cuvinte rele și în jurămînturi, iară acolo legat și muștrat. Aicea gata să facă nedreptate, și să ia cu de-a sila, iară acolo osîndit și de grumaji legat. p^{p41v/95}

Unde este acolo înțeleptul fraților? Unde este boierul? Unde este puternicul? Unde este cela ce-i stau nainte mulți? Unde sunt ceia ce beau vinul cu danțuri și cu jocuri? Și ei să bea așa iară alți robi ai lui Hristos și creștini să fie însetoși, care de patimă rea și de multă sărăcie să mă credeți că poftesc și cer moartea. Vai de noi boierilor, și voi fraților, moartea înfricoșată cum o poftesc săracii, viața cea dragă se face celor nevoiași urîță, și această lume dragă se face la toți la aceia uitată. Ci mărit este Dumnezeu, Carele toate le aduce și le tocmește, fraților creștinilor moartea nu este rea, ci încă e și bună, și nu zic eu? Ci și dreptul Iov așa grăiește: Moartea este repaos omului. Și apostolul Pavel iarăși grăiește: Cel ce moare se slobozește de păcate, izbăvește-se de răpire de nedreptate, de clevete, de valuri. Moartea este celor drepti repaos, moartea este mîngîiere coconilor celor mici, moartea este robilor slobozire, moartea este celor p^{p42/96}îngrijiți izbăvire, moartea este nevoiașilor slobozire. De n-ar fi fost moartea, iară noi am mânca unul pre altul. De nu ne-am nădăjdui cum vom să ne judecăm noi n-am avea nădejde nici că vom să înviem. De n-am fi căzut din rai nici moartea nu ne-ar oblădui. Vedeți milosîrdia Biruitorului? Osînda căderii noastre s-a făcut nouă mîntuire. Însă de va fi cela ce moare drept, bucură-te căci că cu multă nădejde merge către Dumnezeu, iară de este păcătos, nu te întrista,

căci că a dobândit răutățile care le-a vrut să le și ia. De-ar fi fost să rămînem aicea, nouă ni s-ar cădea să și plîngem pre cei ce mor, ci este căci că toți acolo mergem, pentru aceea să nu foarte plîngem așa fără mîngîiere.

Cele ce le facem cum se cade și pre lege, noi să nu le stricăm cu lucruri rele. Au nu vedeți cum facem la cei ce mor? Cu psalmi și cu cîntări îi petrecem la groapă, și arătăm cum mulțumim lui Dumnezeu. Cu pînză albă îi îmbrăcăm, și închipuim înnoirea îmbrăcării a neputezirii. [p42v/97](#) Cu tămîie și cu lumînări aprinse îi ducem, și arătăm cum din ceastă lume întunecată ei merg întru lumina lui Dumnezeu. Către răsărit îi punem cu capetele, și închipuim învierea. Că cum se ascunde soarele și iarăși răsare așa și omul moare și iară înviază. Iară noi care credem cum este învierea morților, să nu ne foarte întristăm, ca ceia ce n-au nădejde de înviere, cade-se să se plîngă, și pre acela ce moare. Elinii, ovreii, samarinenii, și celelalte limbi păcătoase și păgîne aceia să-și plîngă morții lor. Iară noi să ascultăm pre Hristos, și să credem cum zice: Că vine ceasul și acum este, cînd morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, și dacă-l vor auzi vor învia.

Și pre prorocul Isaia zicînd: Învia-vor morții și se vor scula ceia ce vor fi în groape. Ci dacă vor să învie morții și vom să vedem unul pre altul, noi să nu facem chipuri cum nu se cade la cei morți. Să nu facem cum era mai nainte vreme obiceiul elinilor. Să nu ne spargem [p43/98](#) hainele de pre noi, ci încă sufletul să ni-l deschidem, căci că și pre noi această moarte ne așteaptă, să nu ne batem capetele cu mîinile, să nu chemăm tînguitoarele de lume și muierile cele loloitoare să ne îndemne să plîngem. Să nu ne dezgolim capetele noastre, și să

[LÓLOTĂ, lolote, s. f. \(Reg.\) Zgomot confuz de glasuri; gălăgie.](#)

rușinăm pre Hristos Cela ce este cap tuturor. Să nu plîngem de cela ce moare în multe zile, ca să nu ne facem necredincioși învierii, să nu grăim cuvinte cu blestem, ca să nu stricăm celui mort și nouă. Dacă-ți moare coconul, tu mulțumește lui Dumnezeu Carele ți l-a dat și iarăși ți l-a luat, mărește pre Dumnezeu Carele a ales mai bun pre vecinul tău, dacă l-a luat Hristos, închină-I-te, Ziditorul l-a zidit, nu suspina, nu vrăjbi pre Dumnezeu Carele a luat plodul pîntecelui tău. Dacă-ți moare frate-tău, și atunci iară mulțumește lui Dumnezeu, Carele a murit pentru mîntuirea noastră, dacă-ți moare numai un cocon ce ai, mărește pre Dumnezeu, căci că Sfinția Sa pentru ale noastre păcate S-a dat morții. Dacă-ți moare [p43v/99](#) fata, cinstește pre Dumnezeu, ca să nu Se mînie să-ți ia și pre cealaltă, iară de vei avea numai aceea, și atunci Îi mulțumește ca să nu te urgisească. Ia spune-mi o ome ce plîngi? Și ce te tînguești atîta de mult ce poți să faci cu atîta plînsoare? Au doară să-l înviezi? Că nu poți. Doară să-l mîntuiești? Ci nu ești volnic. Altu nimic nu faci? Numai ce urgisești pre

Dumnezeu. Pre mortul vezi mort, iară tu cutezi de scoți vaiete, la taină ca aceasta stai, și cutezi de faci chipuri grozave. Însă de o parte aduci preoți să mulțumească lui Dumnezeu Carele a răposat pre al tău, iară de altă parte tu te vaiieți și strigi, și de multe ori încă blestemi și pre Dumnezeu. Au nu vezi ce rău ne așteaptă? Ce fiară dezvăpăiată este moartea noastră? El mărturisește în ce cale vom să mergem și noi, mortul se cutremură, iară tu te joci, lui iese sufletul, iară tu nu gîndești, lui este frică și se cutremură văzînd lucruri îngrozite și minunate, carele nu le-a văzut niciodată, iară tu te nevoiești să plîngi. [p44/100](#) Cîndu-și este în minte, cîndu-i grăiește limba, și plînge aducîndu-și aminte de moarte, tu atunci de poți ajută-i sufletului lui, cîndu-ți mulțumește mulțumește-i și tu, cîndu-ți tinde mîinile și cere ajutor, atunci de poți fă milostenie pentru dînsul. Unde este atunci muma să-i ajute? Unde atunci tată-său să-i fie soție? Unde e atunci frate? Unde atunci rudenia? Unde sunt atunci coconii? Unde atunci vecinii? Frate pre frate atunci nu poate să izbăvească, numai acolo lucrurile cele bune pot să ajute. Ca o nimic nu este omul creștini blagosloviți, puțină odihnă, iară într-un ceas toate se petrec, cel văzut nu se vede într-o mică de ceas, și-i ia sufletul, iară trupul lui merge în pămînt cela ce-i este mumă. Numai la cea zi înfricoșată vor să ne piară nouă gîndurile, într-aceea zi se vor despărți frații, și prietenii, și cunoscuții, și rudeniile. Mai bine să însoțim pre cei ce mor, mai nainte pînă nu însoțesc alții pre noi. Vedeți pre cel mort, și înțelegeți de vedeți [p44v/101](#) ce ne facem, vedeți taina cea mare a morții, și urgisiți păcatele, vedeți și vă cutremurați, vedeți și vă minunați, vedeți și nu vă trufirați, de vezi pe vreun împărat, sau domn, sau boier, sau bogat, sau sărac mort, poți-l cunoaște că e împărat sau domn? Și el se cutremură de moarte, și lui ca și celui sărac este-i frică, cu totul se face blînd, care era înfricoșat într-un ceas se face smerit, cel mare și trufaș, de cela ce ieri se cutremura lumea, cum se clăti, se cutremură. Toată puterea-i pieri, văzu pre îngerul groaznic și-și uită măria, vede oaste groaznică, și frica lui ca fumul se băgă în seamă, vede vedere străină, și pierde chipul feței-și, aude osîndirea sufletului său, și cu totul se cutremură, și plîngînd zice: Unde este măria boierilor mei, vai de mine, altă tocmeală adevărită, altă putere mai tare, altă mărie mai mare, altă împărăție nesfîrșită, alt împărat înfricoșat și fără de moarte, altă oaste preaslăvită. Unele ca acestea și încă alte mai înfricoșate cugetă cei ce mor. [p45/102](#) De multe ori cînd se luptă cu sufletul, unii sar din așternutu-și vrînd să fugă de moarte, iară alții scrîșnesc cu dinții, iar alții-și lovesc fălcile, alții-și întorc ochii cu înfricoșare văzînd pre îngeri și pre diavoli unde-i caută, unde-i clevetesc, unde-i osîndesc sufletul. Atunci multe rugăciuni trebuie unuia ca aceluia, multe lacrimi, mult bine, ca să

însoțească sufletul, că aicea de vom vrea să mergem de la un loc într-alt loc noi încă căutăm soții, dară încă acolo cât mai mult ne trebuie să avem soții într-aceia cale înfricoșată să ne păzească de tîlharii cei răi de diavoli, care nu cer avere și bogăție ci numai sufletul cer să-l muncească, atunci soție bună este milostenia, și dragostea, care-l pot să scoată sufletul, buni soții sunt săracii să ne îndrepteze întru împărăția cerurilor. Drept aceea ni să apucăm mai nainte de sfîrșenie, ni să 2) ni conj. (vsl. *ni*). *Nec. Cant. Ba... ba, cînd... cînd, aci... aci: ni pre unul, ni pre altul* (Let. 2, 204). ni conj. – Nici. – Istr. *ni*. Sl. *ni* (Tiktin). Der. din lat. *nec* (Candrea-Dens., 1228) este îndoielnică. Sec. XVIII, azi rar.

plîngem mai nainte pînă nu ne muncim. Că viața noastră este puțină, iară munca este fără de măsură, grabnică e moartea, și lumea pu^{p45v/103}țină. Ni să însoțim pre cel mort, ni să mergem pînă la mormîntu-i, să ne vedem dobînda, să vedem bogăția noastră unde-i este casa. Să vedem cinstea noastră unde zace, să vedem ce ne facem, să vedem cum ne stricăm, și să ne îndreptăm pre noi, ni să vedem cum murim, și să ne pocăim. Cîți caută bunătăți și frumsețe ei să meargă la mormînt să vază, cîți caută cinste și mărirea aceea ei să meargă la groapă să vază ce caută, cum se urgisesc de toți, cum se calcă de cei mici și de cei mari. Cîți au vrajbă cu altul, acum aceia să vază cu cine se învrăjdesc, cîți beau și se îmbată și-și iese afară de minte, să-și aducă aminte ce dobîndesc. Vedeți boieri blagosloviți vedere fără de milă. Vedeți vedere înfricoșată, și ziceți carele este împăratul, și carele este voinicul, carele este domnul și boier, și carele este săracul, cine este tînărul și cine este bătrînul? Cine este cel frumos și cine este cel grozav? Au nu ne facem toți pămînt? Au nu ne facem cenușă? Au nu ne facem ^{p46/104} pulbere? Au nu ne facem mîncare viermilor? Au nu ne mănîncă pămîntul cela ce este mumă tuturor. O mare lucru! Ieri îndrăgit, iară astăzi urît, ieri-l luam în brațe și-l sărutam, iară în puțin ceas ne spăimîntăm căci nu-l vedem. Unde sunt ochii care făceau clipiri rele? O cum s-au închis! Unde este părul cel pieptănat și des vopsit? Unde este obrazul cel spălat și uns, o cum se întunecă. O cum se sfărîmă. Unde sunt grumajii cei ce se nălțau? Unde este podoaba trupului? O cum putrezi. Unde-s tinerețele și frumsețile și trufia, o cum se strică. Unde e limba cea repede? O cum tăcu o cum se așeză.

Ci o creștini blagosloviți ni să nu stăm numai pînă aicea, ci să vedem și mai nainte, ia să cugetăm să vedem cum va să învie mortul acesta, acum acesta ce zace, iară va să învie. Acesta ce tace iară va să grăiască, dară cînd? Cînd va veni ziua cea înfricoșată a Judecării, cînd va șede Judecătorul să judece lumea, cînd nainte vor sta mie de mii, și povăr de povăr, cînd cerul se va strîn^{p46v/105}ge ca o povară f., pl. *erî* și (*vechî*) *ărî* (vsl. *povora*, și *podûvora*, targă). *Vechî*. O veche măsură de greutate (125 de ocale) numită și tar, tovar și sarcină(Iorga, Negoț. 227). Sumă de o mie de galbeni. *Azî*. Greutate, sarcină,

încărcătură: *povara unei căruțe, unui cal, unei corăbii, (și fig.) a anilor, a bătrâneții.* – Și povoaară și (vechi) pohoară, pl. *orî* și (vechi) *oare*. Și povâr (Prav. Gov. 133) n. fără pl. V. tar și tărhat.

hîrtie, cînd se vor deschide mormînturile, cînd izvoarele se vor usca, fără fundurile se vor clăti. Pămîntul se va cutremura, munții se vor mișca, în ce chip ni se va cădea să fim atunci pentru lucrurile noastre, pentru cuvintele cele deșarte, pentru clipirea cea fără obraz, pentru cîte facem ziua și noaptea, pentru cîte facem cu voia noastră și fără de voia noastră, vai de noi fraților, în ce chip este locul acela unde este plîngerea și scrîșnirea dinților, carele se cheamă tartarul. Întru care loc și singur diavolul se cutremură de dînsul unde-l vede. Vai de noi în ce chip este matca focului celui nestins, care tot arde și niciodată nu luminează. Vai de noi în ce chip sunt viermii muncii, care niciodată nu se mai odihnesc mîncînd pre cei păcătoși vai de noi, în ce chip vor fi diavolii aceia care-l vor munci. Atunci vom striga și nimeni nu ne va auzi, că vom plînge și nimeni nu ne va mîngîia, vai de noi păcătoșii. Cînd dreptii vor sta de-a dreapta [47/106](#) lui Dumnezeu, iară ei se vor întrista, cînd păcătoșii vor plînge, iară dreptii se vor bucura. Cînd dreptii vor juca, iară păcătoșii se vor bate. Cînd dreptii vor fi la răcoare, iară păcătoșii în zăpadă înfricoșată, vai de noi păcătoșii. Cînd dreptii se vor mări, iară păcătoșii se vor osîndi, vai de păcătoșii. Cînd dreptii vor avea de toată bunătatea, iară ei vor vedea și se vor întrista. Cînd dreptii se vor cinsti, iară ei se vor dosădi. Cînd dreptii se vor bucura, iară ei se vor întrista. Cînd dreptii vor cînta, iară ei vor plînge. Dreptii vor fi în poala lui Avraam, iară păcătoșii întru întunericul cel mai de afară. Dreptii se vor bucura în ceruri, iară păcătoșii se vor văieta în muncă. Dreptii vor cunoaște unul pre altul, iară cei din muncă nici unul pre altul nu vor vedea. Dreptii se vor lumina, iară păcătoșii se vor întuneca. Dreptii vor albi, iară păcătoșii vor negri. Dreptii vor fi sătui, iară păcătoșii flămînzi. Dreptii vor fi în [p47v/107](#) rai, iară păcătoșii în muncă. Dreptii vor fi în grădini frumoase, iară păcătoșii în groape întunecate. Dreptii cu îngerii, iară păcătoșii cu diavolii. Dreptii în bucurie, iară păcătoșii în tristări. Dreptii se vor cununa, iară păcătoșii se vor dosădi. Dreptii sus în cer, iară păcătoșii jos dedesubt în fund.

Pentru acestea ni se cade creștini blagosloviți să ne tînguim, pentru acestea ni se cuvine să plîngem, de acestea ni se cade să ne aducem aminte, să nu ne lipsească niciodată lacrimi. Iată că de vei trăi 50, sau 100 de ani, te îmbogățezi și faci coconi și înzestrezii feciori și fete, și împărățești, și te mărești, iară după acelea sfîrșenia, care? Moartea, dară după moarte? Judecata care n-are sfîrșenie, nici pocanie. Drept aceea să lăudăm pre coconii cei mici, căci mor fără de păcate. Pentru aceea zicem și noi de multe ori, cum n-am murit mici cînd eram copii. Ci o fraților, aceasta care o lăudăm și o iubim a o păți noi cînd vedem la

coconii cei mici, p48/108 noi să nu plîngem. Ci iară zic unii, că am avut numai un cocon înțelept, cinstit, frumos, ca să mă hrănească la bătrînețe, să mă caute la neputința mea, iară acum muri și încă să nu plîng? Cîte de-aș zice și încă să nu plîngă omul creștini blagosloviți nu e cumva să nu tînguiască neștine, știi și eu că o fire suntem, pricep și eu, căci că plîng, ci nu zic să nu lăcrimezi nicicum, ci lăcrimează, plîngi, mulțumește și lui Dumnezeu, că și Domnul arătîndu-Și iubirea de oameni, plînse ca un om, și lăcrimă. Ci numai atîta plîngi, numai cît te aduce firea nu-ți smulge părul, nici te mîhni pînă în moarte, nu-ți ieși afară de minte pentru scîrba ta. Că de multe ori unii nepricepuți și nebuni, nici la biserică unde-și îngroapă al său ei nu merg, ce este mai cum nu se cade? Ce este alt mai nebunește? Ce este alt lucru mai afară din tocmeala creștinătății? Cu Dumnezeu vei să ții vrajbă? Cu Împăratul vei să aibi pizmă? Dară cu cine vei să aibi dragoste? Dumnezeu l-a luat iară tu răpștești, p48v/109 pare-ți că nu știe

RĂPȘTÍ, răpștesc, vb. IV. (Reg.) 1. Intrans. A murmura, a cărti. 2. Refl. A se răsti. – Din sl. rūpūtati, -šton.

Dumnezeu ce face? Nu pricepe Singur Cel ce cunoaște inimile, ce face, cînd vezi moartea fiu-tău, tu zi ca și Iov: Dumnezeu a dat Dumnezeu a luat, căci că și acela, 12 feciori avea, și muriră toți într-o zi, iară el nu blestemă nici grăi cuvînt cum nu se cădea din gura lui, ca unele muieri nepricepute și nebune carele zic așa: Vai Doamne dară căci ai făcut așa.

De ai avut muieră și s-a răposat, tu mărește pre Dumnezeu Carele te-a împreunat cu dînsa, și iarăși te-a despărțit de dînsa, sau căci că de va fi fost rea, și te-a străinat Dumnezeu de dînsa, sau dară de va fi fost bună și o a iubit Dumnezeu mai bine. Așijderea și muieră, iară într-acesta chip să mulțumească lui Dumnezeu pentru moartea bărbatului ei, să nu blesteme, să nu răpștească, să nu grăiască cuvinte grozave din gură-și. Ci de vei vrea să faci bine pentru cel mort, fă milostenie pentru dînsul, dă săracilor, goilor, străinilor, celor închiși. Preoților, ca să se roage pentru dînsul la biserică să se pomenească. p49/110 De vei vrea să faci bine mortului, fă pomană a treia zi, a noua zi, patruzecea, la anul, toată slujba lui, fă Liturghii cîte poți, și nu căuta să-l îngropi în loc bun și frumos, oriunde-l vei îngropa nimic nu-i va strica. Măcar de-l vei îngropa în mijlocul bisericii nimic de aceea nu-i folosește, de-l vei pune afară tot nimic nu-i strică. Ci numai sufletul să-i fie bun, și destoinic împărăției cerurilor. Aprinde făclie la mormîntu-i de vei putea, și pune candelă să arză pre la praznice, și duminicile. Numai la acestea te cheltuiește, iară cele multe și vederi mari acelea strică sufletului mortului. Dară carele sunt acelea? Să nu-l îngropi cu haine frumoase și cu arginturi, și cu podoabe, și cu alte năluciri ce nu se cade, ci acelea toate le dă la Biserici, dă-le golilor, săracilor, mișelilor, ca să-i zică: Dumnezeu îl ierte, dă-le preotului ca să-l pomenească, unde ți-e voia dă-le

numai în groapă nu le băga, că acelea în groapă nu folosesc mortului. Ci acum o creștini p49v/111 blagosloviți, câți ați auzit care este tocmeala și lucrurile creștinești, voi le și faceți, ca și Domnul nostru Iisus Hristos să repause sufletul cestui ce s-a răposat acum, în brațele lui Avraam, și întru împărăția Sa, că a Lui este măriia în vecia nesfârșită, Amin.

ÎNVĂȚĂTURĂ PENTRU CA SĂ NU URGISEASCĂ NIMENI PE PREOTUL

Prealumiinați creștini, încă acest bine vi se cade să faceți, pre fieștecare preot niciodată să nu-l obidiți. Nici pre popa nici pre diacon, nici pre arhiereu, ci cât veți putea atîta mai mult să-i cinstiți. Țineți-i întru smerenie ca pre niște slujitori ai lui Dumnezeu, ca un cuțit duhovnicesc deasupra unei fiare. Căci că i-a ales Dumnezeu de slujbă, și slujitori i-a pus în mijlocul Bisericii. Și li se cade să fie cinstiți de toți oamenii p50/112 iară să nu le fie de dosadă și de obidă, căci că oricine-i obidește și-i dosădește, acela pre Dumnezeu cerului obidește și muștră, pre sluga lui Dumnezeu nu obidirăți măcar și cu ochii de-l veți vedea stricînd, numai ce-l lăsați în mîna lui Dumnezeu să facă Sfinția Sa cu dînsul orice va vrea. Căci că mulți nu-i văd numai ce-i obidesc, pe preotul lui Dumnezeu, și-l urgisesc. Și le zic cuvinte rele, și multe cleвете, ci acelea toate sunt minciuni și bîrfeli. Și cîte măscăriciuni știu și-și aduc aminte asupra preoților mireni le pun. Și cu dînșii-și bat joc și de dînșii rîd, cu limbă foarte tare grăitoare strigă și grăiesc. O ome, pre tatăl tău mustri și nu-l cinstești, dară au nu te chemi creștin al lui Dumnezeu. Că preotul te-a botezat și te-a miruit și te-a tocmit creștin pravoslavnic, din Tainele cele sfinte din Trup și din Sînge, singur te-a priceștuit din Trupul cel ce este de viață făcător. Acela te-a săturat de bucatele cele de viață făcătoare, așijderea și de cea adeverită băutură. Acela te-a sfințit cu p51v/113 darul lui Dumnezeu, piatră scumpă te-a făcut luminos mărgăritar. Botezatu-te-a și te-a spălat de păcate, fiu luminos te-a făcut, luminat ca focul. El în toate zilele pentru tine citește, și pre Dumnezeu roagă ca să-ți dea dar. Stă cu capul gol de roagă pre Dumnezeu, pentru mîntuirea ta degrab se nevoiește. Iară voi îl faceți de mascără și rîdeți de dînsul, cu cei nebuni și

mascară (mascarăle), s. f. – 1. Paiată. – 2. Zeflema, indecență, obscenitate. –

Var. măscară, (Banat) mascără. Mr. măscără, megl. mascară. Tc.maskara, din arab. mashara (Șeineanu, II, 250; Berneker, II, 23; Lokotsch 1436; Ronzevalle

161), cf. ngr. μασκαρῶς, alb., bg. maskará, sb.maskara. Battisti, III, 2381, socotește cuvîntul arab diferit

de it. maschera, sp. máscara. Schimbarea de accent e dificil de explicat în var.măscară, în afară de cazul în care ar fi un deverbal de la măscări. Atît măscară cît și măscări există

în sec. XVII, mascara în sec. XIX. Der. măscări, vb. (în v., a-și bate joc, a zeflemisi; Banat, a se murdări; refl., a se insulta), cf. sb. maskariti; mascaragiu, s. m. (bufon; saltimbanc, cabotin),

din *tc.maskaraci*, sec. XVIII; *mascaralic*, s. n. (bufonerie), cf. ngr. *μασκαραλίκι*; *măscărici*, s. m. (paiată, bufon); *măscăriciune*, s. f. (înv., bufonerie), sec.XVII; *măscornicie*, s. f. (bufonerie), înv., sec. XVII.

nedreptii clevețiți. Preotul și la sfârșitul tău cîndu-ți iese sufletul, el se află ajutor acoperitor și izbăvitor. Ci numai cînd vine moartea atunci vă aduceți aminte de dînsul cînd ești bolnav atunci zici părinte, ca să scapi, și ochii-ți cei orbi atunci îi deschizi. Iară el săracul acestea nu le aduce aminte, ci cîndu-ți trebuie el aleargă și-ți face treabă orice-i poruncești, cu toată nevoința lui, oriunde-l vei trimite. Încă mai au unii ca aceia și alte eresuri, cînd vor să iasă de înlăuntru din casă, și întîmpină nainte vreun preot, ei îndărăt se întorc și nu mai merg. Și zic că acea întîmpinare e p51/114ste foarte rău mare, dacă vor întîmpina pre popa sau pre alți oameni buni. O nebunia lor, vai de rătăcirea lor, cum se înșeală și-și bate joc de dînșii vrăjmașul adevărului, în loc ce se cade să cheme preoți ca să-i blagoslovească, ca să poată merge unde li-e treaba bine să dobîndească. Iară ei îl întorc ca un semn rău lasă să le aibă blestemul unii ca aceia, și dimineața și seara. Iară voi creștini blagosloviți ca niște blagocestivi ce sunteți, de niște măscăriciuni ca acelea cade-vi-se să le lăsați. Dinlăuntru de la inimi afară să le goniți, de vă e dragă dobînda mării celei de vecie, ci vă țineți bunătatea ceea ce ați avut, la cinstiții preoți, cum ați avut și mai nainte. De pururea să-i cinstiți și să li vă smeriți, ca niște creștini pravoslavnici ce sunteți. Nu le căutarăți căci sunt așa săraci, așa smeriți, nici să-i urîți așa ca pre niște urgisiți.

Căci că oamenii și răutățile i-au făcut așa săraci și fără de grai. Poartă haine sărăcești căci că n-au altele, că li le-au luat răpitorii p51v/115 și alți oameni răi. Asemenea și dăjdiile acestea ale țării, așa i-au tocmit pentru multe lucruri, așa au fost apostolii săraci și smeriți, iară lor li s-a închinat toată lumea, ci bine că de sunt săraci, încai au darul acela ce nu poate nimeni să li-l ia. Lor li s-a dat și încăi, încăile, încălea și încăltea (ea dift.) adv. (d. *încă*, ca *cînda* și *cîndailea* d. *cînd*). *Fam.* Cel puțin, barim, măcar: *mă duc să văd încaltea ce-a fost, încaltea nu m'am dus degeaba.* – Forma încăilea în *vest. Rar* încăletea. În Bihor (Șez. 37, 129) încălête.

legarea și dezlegarea, și cheile cerului de închid și deschid. Lor li s-a dat toată puterea a pămîntului și a cerului, și a toată împărăția, împărății cei pravoslavnici, pleacă-și capetele nainte arhierilor de iau de la dînșii blagoslovenie, așijderea și la preoți pleacă și se smeresc, și iau osfeștenie cînd pentru dînșii se roagă. Măcar de vor citi masluri sau de vor face osfeștenie, capetele-și pleacă și ei îi blagoslovesc, și-și țin smerenia ceea ce li se cade. Nici unul nu o deșartă nici unul nu o trece. Căci că este întărire mare împărățiilor, rugăciunea preoților și tuturor domniilor. Iară voi creștinilor cinstiți-i în tot chipul, ca niște îndreptători smeriți ai lui Dumnezeu și ai oamenilor, că pentru voi ei se roagă, pentru voi rugă și rugări fac Dumnezeuul p52/116 cerului în toate diminețile-I slujesc, pentru toți creștinii cer și se roagă. De veți fi la război, ei

nevoiesc de roagă pre Dumnezeu ca să vă supuie supt picioare vrăjmașii. De veți ședeă fără grijă, iară ei au grijă, și pentru voi nevoiesc și niciodată nu vă uită. Drept aceea creștinilor, pentru Dumnezeu foarte vă rog, că de veți asculta cele ce am grăit mîntui-vă-veți sufletele. Iertați-i săracii din lucrurile voastre, căci că nu se cade căci nu-i lăsați în pace. Căci îi mult urgisiți ca pre niște făcători de rău, pe preoții lui Dumnezeu de-i faceți de rău. Că voi nu sunteți ca alte limbi păgîne care îi batjocoresc mici și mari, ci încă sunteți creștini ai casei Biruitorului, ci să vi se facă puțină milă către dînșii. De aceasta foarte vă rog faceți-mi învățătura, ca să vă ferească Dumnezeu de toate răutățile, mai vîrtos de munca iadului, iară de la dînșii să aveți rugăciune și blagoslovenie, Amin.

MATEI MIREU – ÎN^{p52v/117}VĂȚĂTURĂ PENTRU CĂCI CĂ NU SE

Matei al Mirelor (circa 1550, Pogoniani, Grecia - 1624, Târgoviște) - cronicar. Despre Matei se cunosc puține date biografice. Și-a format cultura teologică și istorică la Constantinopol, unde a și deținut funcția de protosinghel la Patriarhie. Între 1595-1597 are o misiune religioasă la Moscova, apoi, în 1600, a Lvov. Cu acest prilej învață slavona, din care va și traduce. Ca răsplată a îndeplinirii misiunilor, în 1600 e ridicat la rangul de arhimandrit al Patriarhiei constanți napolitane. Probabil din cauza stăpînirii turcești, vine în Țara Românească la o dată între 1603-1605. Domnitorul Radu Șerban îl numește egumen al mănăstirii Dealu, iar în 1605 i se conferă titlul onorific de mitropolit al Mirelor. Diferite documente precum și scrierile sale atestă participarea activă la viața publică, învățatul egumen, minte lucidă și dreaptă, bucurându-se de o mare apreciere din partea domnitorilor.

CADE CREȘTINILOR SĂ BATJOCOREASCĂ PRE CĂLUGĂRI
CARE SUNT CHIP ÎNGERESC. CĂ ACEIA NU BATJOCURESC
PRE DÎNȘII CI PRE DUMNEZEU.
ALEASĂ DE MITROPOLITUL, MATEI MIREUL.

Așa se cade tuturor vouă creștini blagosloviți, pre chipul îngeresc să nu-l batjocoriți. Pre călugării săracii drept ce nu-i iubiți? Căci vă face diavolul de-i urîți. Că el de pururea-i urăște, și pre mireni îi îndeamnă de nu-i lasă în pace. Că foarte le rîmnește de trei ori să fie blestemat, acela Beelzebul orbul întunecat.

RĂMNÍ vb. IV v. râvni.

Că de cînd a căzut el din cinstea lui, călugării vor să-i ia scaunul lui. Să-i ia locul lui și îngerii să se facă, pre Dumnezeul cerului cu slavoslovie să-L mărească. Stolul cela ce a căzut de înălțimea cerească, de dînșii să se umple și nimic să nu lipsească. De dînșii să se umple stolul cela ce a căzut, că așa ne spune Scriptura și Cartea lui Dumnezeu. Iară el întunecatul văzîndu-i așa foarte-
i ^{p53/118} muzăvirește, și pre toți asupra loru-i pornește. Clevetescu-i muștră-i și-i batjocoresc, și cîte cuvinte grozave sunt pentru dînșii grăiesc. Și nu fac bine ci foarte greșesc, căci că ei pentru creștini se roagă și citesc. Și cu multe strîmturi își petrec viața, și obicesc rîsurile și batjocurile cu trăpenia lor. Și toate le

OBICNÍ vb. v. accepta, admite, concepe, îndura, îngădui, pătimi, păți, permite, răbda, suferi, suporta, tolera, trage.

трэплю (терп-)

tîrpenie s.f. 1 (înv.) Putere de a îndura. 2 (reg.) Temei. Loc.adv. Cu terpenie = cu tot dinadinsul. și (reg.) terpenie s.f.

rabdă și toate le obicnesc, ca să ia plată și să se ferească. Că fericiți sunteți când vă dosădesc, și vă zic cuvinte rele și vă batjocoresc. Așa grăiește Evanghelia și-i învață, și plata din ceruri se nădăjduiesc să ia. Ci într-acest chip și într-această nădejde, rîsurile și greutatea mirenilor le obicnesc. Că vor să se destoinicească împărăției celei de sus, să ia cununa acelei moșteniri a lui Dumnezeu, atunci se vor face luminoși cei ce vor fi batjocoriți, și măriți și cinstiți cei ce vor fi fost goniți. Căci că și-au dat întru plecarea lui Dumnezeu și trupurile și sufletele cineși și viața. Ei dintru tinerețele lor de lumea s-au lepădat, **CÎNEȘI** pron. v. *cine, fiecare, fiecine, ori-care, oricine, orișicare, orișicine.*

și naintea lui **p53v/119** Dumnezeu acum s-au dat. Drept aceea creștini blagosloviți de pururea să-i cinstiți, și pentru numele lui Dumnezeu să-i grijiți, brodiți cât veți putea să le luați blagoslovenia, căci că ei nu vă uită niciodată la rugăciunile lor. Pre Dumnezeuul cerului ei Îl roagă, și rugăciuni pentru creștini fac. Să vă lumineze Dumnezeu și să vă întărească, pace să vă dea în țara voastră cea creștinească. Și să vă îndelungheze milostivul Dumnezeu să vă întărească să îndelungați în țară și în tocmeala creștinătății, pre vrăjmași pre toți de pururea să-i supuie supt picioarele voastre. Și-i ascultă Dumnezeu căci că-I slujesc, că de pururea I se închină și-L măresc. Au viață îngerească au și smerenie, au și curăția și multă bunătate. Ci ca îngerilor Lui să li vă faceți cum se cade să-i cinstiți. Și să li vă smeriți. Că Dumnezeu cel Sfînt o va plăti și în ceea lume ce va să fie o va da. Cîta cinste și bunătate veți arăta către dînșii, plata Celui de sus da-o-va și pace. **p54/120**

ÎNVĂȚĂTURA CELOR 10 PORUNCI CARELE A GRĂIT DUMNEZEU CĂTRE MOISI.

Care lucru este mai de treabă creștinului? Lucrurile cele bune, căci că dacă ajunge omul în vreme ce poate cunoaște binele și răul, nu-l poate mîntui credința fără de lucrurile cele bune. Dară carele sunt lucrurile cele bune? Sunt cele ce sunt în cele 10 porunci ale lui Dumnezeu și ale Bisericii, cu lucrurile milosîrdiei, și ale milosteniei, și ale altor bunătăți.

Întîi: Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu aibi alt Dumnezeu fără de Mine.

A 2: Nu lua numele Dumnezeului tău în deșert.

A 3: Adu-ți aminte de cinstește praznicele.

A 4: Cinstește pre tată-tău și pre mumă-ta că să trăiești zile multe pre pămînt.

A 5: Nu ucide.

A 6: Nu curvi.

A 7: Nu fura.

A 8: Nu pofti muierea vecinului tău.

A 9: Nu mărturisi strîmb.

A 10: Nu pofti lucrurile străine.

Aceste 10 porunci carele le-a arătat Hristos, ele reazimă pre cele 2 învățături ale dragostei, 1. Să iubești pre Dumnezeu cu tot sufletul și cu toată [p54v/121](#) puterea ta. 2. Să iubești pre vecinul tău ca singur pre tine.

Răspunsul celor 10 porunci.

Unde a dat Dumnezeu acele 10 porunci? Întîi în Legea Veche, iară apoi le-a arătat Hristos în Legea această Nouă.

Ce lucruri se cheamă aceste porunci? Cele dintîi trei, învață să te închini unui Dumnezeu, nu lua numele lui Dumnezeu în deșert, cinstește praznicele, apropie-te de cinstea lui Dumnezeu, căci că întîi se cade să Se cinstească Dumnezeu cu inima, după aceea cu glasul, și apoi cu lucrurile. Iară celelalte 7 se apropie spre folosința vecinului nostru.

Dară aceste 10 porunci în cîte se adună? Adună-se în două porunci ale dragostei carele sunt: Să iubești pre Dumnezeu mai decît pre toate, și pre vecinul tău ca și pre tine. Atîta căci că toată Legea lui Dumnezeu se află într-această poruncă dulce a dragostei.

Alte 5 porunci ale Bisericii: Întîi: Să ascultați Liturghia și învățăturile praznicelor. A doua: Să postești posturile, și alte zile ale săptămîinii carele-ți poruncește Biserica. A treia: Să te răscumperi mai puțin o dată preste [p55/122](#) an, și să te priceștuești mai puțin la Înviere adică la Paști. A patra: Să nu faci nunți întru unele zile ale anului, întru carele nu ți le iartă Biserica. A cincea: Să plătești zeciuiala după învățătură cum se cade și cum este tocmeala Sfintei Biserici.

Cade-ni-se să știm și acele 7 Taine ale Sfintei Biserici, ca să le primim în vreme ce ne învață Sfînta Biserică. Pentru ce? Ca să ne dezlegăm păcatele noastre, și să luăm darul și ajutorul lui Dumnezeu, cu carele facem lucrurile cele bune. Să spunem cele 7 Taine ale Sfintei Biserici. Întîia Botejunea, a doua Ungerea, adică Sfîntul Mir, a treia Priceștenia, a patra Pocaania, a cincea Maslul, adică Ungerea cea de apoi, a șasea Hirotonia, adică Preoția, a șaptea Însurarea. Dară Cine a făcut aceste Sfînte Taine? Făcutu-le-a Domnul Hristos. Pentru ce? Pentru ca să ne ierte păcatele, și să ne dea darul Sfinției Sale, și darurile Patimilor Sale, că fieșcare Taină de eași dă dar, ci se cade să le luăm cumsecade cu destoinicie, adică fără de păcate. [p55v/123](#) Dară Botezul drept ce s-a făcut? Făcutu-s-a ca să

facă omul creștin și fiu lui Dumnezeu. Dară cum va să fie aceasta? Este căci că ne naștem cu păcatele strămoșului, care dintr-acele păcate, ne scoate Botejunea, și ne dă dară și alte daruri și așa ne face fii lui Dumnezeu, și moștneni vieții celei de vecie, ci acel lucru poftim să ni-l tot dea Domnul Dumnezeu pentru mare bunătate a Sfinției Sale, Amin.

În slavonă: Edinomu ... Slava v veaki veakom, Amin.

Ot ... sviatu , leat 7151, i ot ... 1742

Crug ... 11, Crug lunnî 7, Epacta 6